

Merja Syrjälä

Sosiaalisen tilinpidon kehittäminen Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnassa

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Merja Syrjälä

Työn nimi: Sosiaalisen tilinpidon kehittäminen Kurikan Työnhakijat ry: toiminnassa.

Ohjaaja: Mirva Siltakorpi

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 53

Liitteiden lukumäärä: 6

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö ja kehittämishanke. Tavoitteena oli esitellä sosiaalinen tilinpito ja ottaa sen elementtejä ja tekemisen prosessia käyttöön Kurikan Työnhakijat ry:ssä. Opinnäytetyö koostuu kahdesta osakokonaisuudesta, teoreettisesta viitekehuksesta ja toiminnan kuvauksesta.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä esitellään sosiaalisen tilinpidon menetelmä ja avataan siihen liittyviä käsitteitä ja prosessia. Lisäksi tarkastellaan hyvinvoinnin käsitettä ja kolmannen sektorin toimijoita hyvinvoinnin tuottajana sekä esitellään yhteistyötaho Kurikan Työnhakijat ry. Sosiaalisen tilinpidon avulla voidaan tuoda esille perinteistä tilinpitoa paremmin toiminnan laaja-alaisempia vaikuttavuuksia, kuten sosiaalisia ja yhteiskunnallisia näkökulmia. Sosiaalinen tilinpito on menetelmä, mutta myös johtamisen työkalu. Sosiaalisen tilinpidon avulla organisaatiot voivat seurata toimintaansa sekä hyödyntää sosiaalisen tilinpidon tuloksia organisaation toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus, kehittämishanke, toteutettiin Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnassa. Kehittämisprosessi koostui neljästä vaiheesta: valmisteluista, sosiaalisten tavoitteiden laatimisesta, toteutuksesta (sosiaalinen tilinpito) ja tulosten raportoinnista (sosiaalinen tilinpäätös). Kehittämisprosessin tueksi kokosimme Kurikan työnhakijat ry:n toimijoista ohjausryhmän, jonka kanssa laadittiin toiminnan sosiaaliset tavoitteet. Toisiinsa liittyvät sosiaaliset tavoitteet muodostavat tililuokan. Tililuokkien indikaattoreista eli tavoitetasosta kerättiin toteutusvaiheen aikana tietoa erilaisten tositteiden ja aineistojen avulla. Tositteina ja aineistoina voivat toimia jo olemassa olevat materiaalit, esimerkiksi tilastotiedot. Lisäksi kehitettiin uusia mittausvälineitä, joiden avulla saatiin kerättyä tarvittavaa tietoa. Tällaisia uusia mittausvälineitä olivat esimerkiksi erilaiset kyselylomakkeet. Kerättyjen aineistojen ja tositteiden pohjalta muodostettiin sosiaalinen tilinpäätös.

Kehittämishankkeessa onnistuttiin käynnistämään sosiaalinen tilinpito Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnassa. Sosiaalista hyvinvointia tuottavat organisaatiot, yritykset ja yhdistykset joutuvat perustelemaan toimintansa vaikuttavuutta ulkoisille sidosryhmille. Tähän sosiaalinen tilinpito on vartenotettava menetelmä.

Avainsanat: sosiaalinen tilinpito, sosiaalinen tilinpäätös ja sosiaaliset vaikuttavuudet

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Merja Syrjälä

Title of thesis: Development of social accounting in Kurikka Jobseekers' Association's activities.

Supervisor(s): Mirva Siltakorpi

Year: 2015

Number of pages: 53

Number of appendices: 6

This thesis is a functional thesis and a development project. The aim was to introduce social accounting and take its elements into Kurikka Jobseekers' Association's practice. The whole thesis consists of two parts - theoretical and operational description.

The theoretical framework of the thesis presents the social accounting method, and it opens the related concepts and its process. In addition, under examination is the concept of well-being, as well as the third sector actors as welfare providers. Furthermore, Kurikka Jobseekers' Association is introduced.

Social accounting can be used to improve the traditional accounting function of wide-ranging effects, such as social and societal perspectives. Social accounting is a method, but also a management tool. With the help of social accountancy, organizations can follow their operations and can utilize the results of the social accountancy in developing the operation of the organization.

The functional share of the development project was carried out in operation of Kurikka Jobseekers Association's activities. The development process consisted of four stages: preparation, drawing up social objectives, implementation (of social accountancy) and reporting of results (social financial statements).

Keywords: social accountancy, social financial statements, social effectiveness

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	3
Kuvioluettelo.....	5
Taulukkuuettelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO	8
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA	9
2.1 Yhteistyötahona Kurikan Työnhakijat ry.....	10
2.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys	11
2.3 Sosiaalisen tilinpidon aineistoa.....	12
3 SOSIAALINEN TILINPITO.....	16
3.1 Sosiaalisen tilinpidon käsitteiden avaaminen.....	16
3.2 Sosiaalisen tilinpidon prosessi	18
4 KOLMAS SEKTORI HYVINVOINNIN TUOTTAJANA.....	21
4.1 Kolmas sektori toimijana.....	21
4.2 Mitä hyvinvoinnilla tarkoitetaan.....	23
5 KEHITTÄMISPROSESSIN KUVAUS.....	25
5.1 Lähtökohtana arvot.....	27
5.2 Arvoista tavoitteisiin ja tililuokkiin.....	29
5.3 Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinnan tukeminen.....	31
5.4 Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö.....	34
5.5 Kurikan työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle.....	37
JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	45
LÄHTEET	50
LIITTEET.....	53

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Kurikan työnhakijat ry:n toiminta.....	10
Kuvio 2.Olemassaolevan aineiston hyödyntäminen omassa kehittämisprosessissa.....	15
Kuvio 3. Sosiaalisen tilinpidon prosessi.....	20
Kuvio 4. Sosiaalisen tilinpidon prosessin rajautuminen opinnäytetyössä.....	26
Kuvio 5. Kehittämisprosessin etenemisestä.....	30

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Tililuokka 100 Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinnan tukeminen.....	32
Taulukko 2. Tililuokka 200 Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö.....	36
Taulukko 3. Kurikan työnhakijoiden työtoiminnassa olevien henkilöiden määrä 2013.....	37
Taulukko 4. Muita työllistymistä edistäviä paikkoja.....	38
Taulukko 5. Kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeinen jatkopolku 2013.....	38
Taulukko 6. Keskeytysten vähäisyys.....	39
Taulukko 7. Kurikan Työnhakijat terveyden ja hyvinvoinnin vahvistajana.....	39
Taulukko 8. Hymy- ja surunaama kyselyn tulokset luennosta.....	40
Taulukko 9. Hymy- ja surunaama kyselyn tulokset virkistyspäivästä.....	42
Taulukko 10. Palvelu vastaa monenlaisiin käyttäjä tarkoituksiin.....	43

KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET

Sosiaalisen tilinpidon menetelmä: menetelmä, jonka avulla mitataan sosiaalisia ja yhteiskunnallisia tuloksia ja vaikuttavuuksia.

Sosiaalinen tilinpito: on tietty etukäteen sovittu jakso, jonka aikana kerätään tietoa suunnitelmallisesti ja määritellysti tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Tilikausi: ennalta sovittu ajanjakso, jonka aikana kerätään aineisto ja tieto. On tavanomaisesti kalenterivuosi.

Tililuokka: sosiaaliset tavoitteet jaetaan aihealueittain. Yhdenmukaiset sosiaaliset tavoitteet muodostavat tililuokan.

Sosiaalinen tavoite: on tila mihin organisaatio, yhdistys tai yritys toiminnallaan pyrkii.

Indikaattori: eli tavoitetaso, jolla seurataan sosiaalisen tavoitteen toteutumista.

Mittausväline: mittausvälineen avulla kerätään tietoa. Mittausväline voi olla esimerkiksi haastattelu tai kyselylomake.

Sosiaalinen tilinpäätös: raportti sosiaalisen tilinpito kauden ajalta kerätyistä tositteista.

1 JOHDANTO

Eri organisaatiot yritykset ja yhdistykset ovat voineet yleisesti mitata toimintansa vaikuttavuuksia taloudellisella kirjanpidolla. Organisaatiot, yritykset ja yhdistykset ovat kuitenkin huomanneet, että heidän toiminnallaan voi olla myös laajempia vaikutuksia, joiden tulokset eivät kuitenkaan tule näkyviin taloudellisen kirjanpidon avulla. Tällaisia tuloksia ovat sosiaaliset ja yhteiskunnalliset näkökulmat, jotka ovat jääneet taloudellisen kirjanpidon osalta näkymättömiksi tuloksiksi. Näiden näkökulmien esille tuominen ei kuitenkaan ole yksinkertaista, koska vaikutukset eivät ole aina välttämättä heti nähtävissä asiakkaan elämässä. Tulokset voivat tulla näkyviin vasta vuosien kuluessa.

Näiden näkymättömien tulosten esille tuomiseksi on alettu kehittämään erilaisia menetelmiä, joiden avulla voitaisiin täydentää perinteistä tilinpitoa. Håkan Björk ja Tytti Siltanen toivat Suomeen vuonna 2004 menetelmän, jonka avulla voidaan mitata sosiaalisia ja yhteiskunnallisia tuloksia ja vaikutuksia. Björk ja Siltanen ovat kehittäneet ja edistäneet menetelmän käyttöä Suomessa. Tämä menetelmä on nimeltään sosiaalinen tilinpito. Sosiaalinen tilinpito-termillä tarkoitetaan menetelmää, joka tuo esille sosiaalista ja yhteiskunnallista näkökulmaa ja vaikuttavuuksia. (Björk & Siltanen 2009, 3.) Sosiaalista tilinpidon menetelmää voidaan käyttää missä tahansa organisaatiossa julkisella ja yksityisellä sektorilla tai vapaaehtoistyössä. (Social Audit Network, 2011.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on esitellä sosiaalisen tilinpidon menetelmä ja viedä sen elementtejä käytäntöön sekä käynnistää sosiaalisen tilinpidon prosessia. Opinnäytetyön yhteistyötahona toimi Kurikan Työnhakijat ry, missä sosiaalisen tilinpidon menetelmä käynnistettiin. Kurikan Työnhakijat ry tarjoaa työtoimintaa matalan kynnyksen tulomahdollisuutena sekä rakentaa osallistujien hyvinvointia pienin askelein. Prosessi etenee neljässä vaiheessa valmistelusta ja sosiaalisten tavoitteiden laatisemisesta toteutukseen ja tulosten raportointiin. Yhdessä Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnanohjaajan kanssa kokosimme prosessin tueksi ohjausryhmän. Valmistelut on aloitettu jo vuonna 2012. Raportoinnissa avataan taustoja. Käsitellään miten tietoa ja materiaalia on kerätty. Sosiaalisen tilinpidon tilikautena toimi vuosi 2013. Tämän tilikauden 2013 aikana kerättyjen materiaalien pohjalta tuodaan tulokset esille.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA

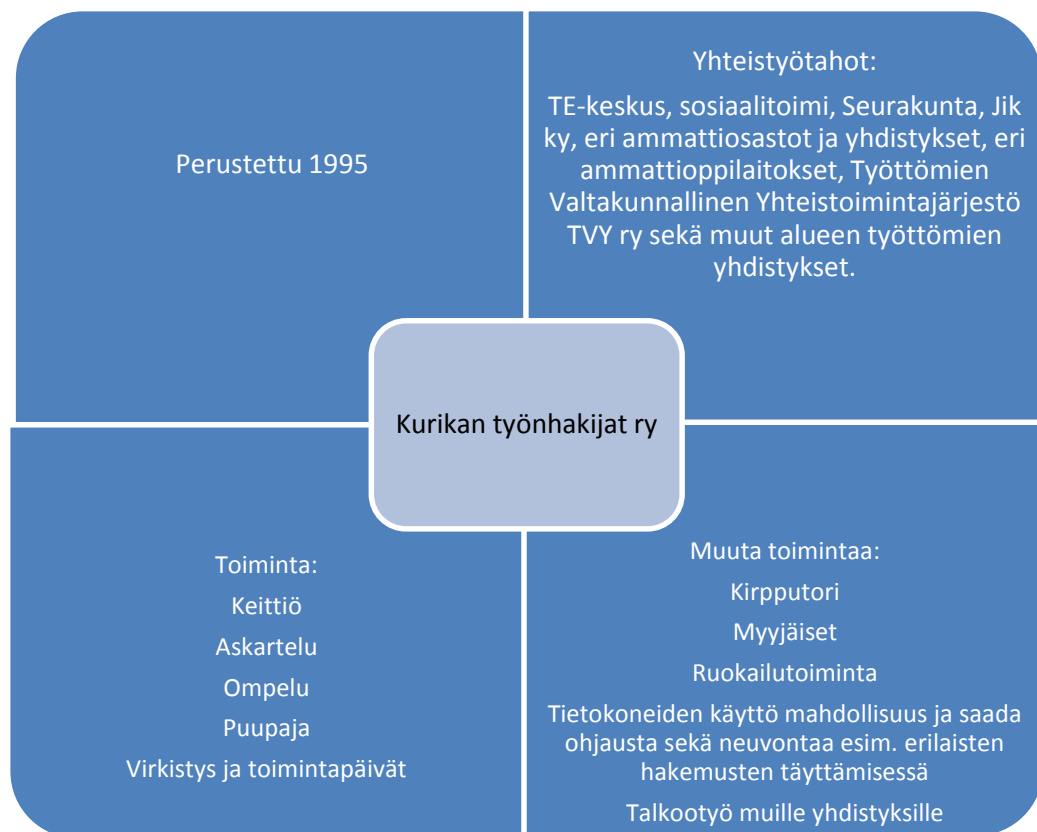
Työskentelen perhetyössä, jossa työemme vaikuttavuutta ei ole mahdollista mitata perinteisellä kirjanpidolla. Perinteisen kirjanpidon avulla saamme näkyväksi työemme taloudellisen näkökulman. Taloudellisen tuoton lisäksi työemme tuottaa kuitenkin myös sosiaalista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yhteiskunnassamme on kuitenkin tärkeää osoittaa työemme tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Perinteinen kirjanpito ei siis riitä enää tuottamaan esille taloudellisen näkökulman lisäksi sosiaalisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Koen kuitenkin tärkeäksi, että nämä näkymättömät työemme tulokset ja vaikuttavuudet saataisiin tuotua näkyviksi.

Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnanohjaaja ja yhteistyötahon edustaja kävivät Seinäjoen ammattikorkeakoululla esittelemässä yhdistyksen toimintaa. Yhdistyksen toiminta tuottaa taloudellisen tilinpidon lisäksi sosiaalista ja yhteiskunnallista tuloksellisuutta. Yhdistyksen tarkoituksena on käynnistää työ, jonka avulla saataisiin tuotua näkyväksi yhdistyksen toiminnan tuottama sosiaalinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tulosten esille tuominen on tärkeää paitsi yhteistyökumppaneille, myös yhdistyksen toiminnan kehittämiseksi tulevaisuudessa. Kurikan Työnhakijat ry esityksen tarkoituksena oli, että joku opiskelijoista innostuisi aiheesta ja tekisi siitä opinnäytetyön.

Aiempi kiinnostukseni sosiaalisten ja yhteiskunnallisten näkökulmien esille tuomiseen sekä Kurikan Työnhakijat ry:n esittelyn kuuleminen herätti minussa innostusta. Päätin tarttua haasteeseen. Opinnäytetyöni teen Kurikan Työnhakijat ry:lle. Opinnäytetyöni tarkoituksena on ollut pohtia yhdessä Kurikan Työnhakijoiden ry:n toiminnan ohjaajan, yhteistyökumppaneiden sekä toiminnassa mukana olevien työntekijöiden kanssa sitä, miten saisimme tuotua näkyväksi heidän työnsä sosiaalista ja yhteiskunnallista tuloksia ja merkityksiä.

2.1 Yhteistyötahona Kurikan Työnhakijat ry

Kurikan Työnhakijat ry on perustettu vuonna 1995, jolloin toiminta on aloitettu pääsääntöisesti harraste- ja viriketoimintana. Toimintaa toteutettiin suurelta osin vapaaehtoisten työntekijöiden avulla. Toiminta rahoitettiin muille järjestöille tehdyllä vapaaehtoistyöllä, myyjäisillä ja jäsenmaksuilla. Toiminnan ylläpitämiseksi tarvittiin kuitenkin lisärahoitusta. Rahoittaja vaati toiminnan vastaavan työllistämisen ja muihin työllistämistä tukevien toimenpiteiden tarpeisiin. Vuosien saatossa toiminta on muuttanut muotoaan ja kasvanut. Vuosina 2009 - 2011 toiminta on toteutunut 15 henkilön voimin, näistä kaksi toiminnanohjaaja ja keittäjä ovat olleet työsuhteessa. (Uusimäki 2011, 3.)

Kuvio 1. Kurikan työnhakijat ry:n toiminta.

Tällä hetkellä yhdistys toimii noin 20 henkilön voimin, näistä toiminnanohjaaja ja keittäjä ovat työsuhteessa. Heidän työnsä on rahoitettu kaupungin toiminta-avustuksella. Sen lisäksi käytetään yhdistyksen omaa rahoitusta. Useimmat työtoiminnassa mukana olevista ovat työsuhteessa palkkatuella sekä edelleen sijoitettuna yhdistykseen. Suurin osa työtoiminnassa olevista henkilöistä on kuntouttavassa työtoiminnassa. Yhdistys tarjoaa tarpeen mukaan työelämävalmennusta, työkokeilua, työharjoittelua ja työharjoittelupaikkoja niitä tarvitseville. (Uusimäki 2013.)

Kurikan Työnhakijat ry:n tavoitteena on toimia matalan kynnyksen tulomahdollisuutena työtoimintaan, esimerkiksi ammatillisia vaatimuksia ei ole. Toiminta on kohtuullisen pientä, mahdollistaen yksilökohtaisen ohjauksen toimintaan osallistuvalla. Toiminnan tarkoituksena on rakentaa hyvinvointia osallistujille pienin askelin tarjoten monipuolista virkistystoimintaa ja tapahtumapäiviä työttömille.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteena on esitellä sosiaalinen tilinpito ja viedä sen elementtejä yhdistykselle sekä käynnistää sosiaalisen tilinpidon prosessi yhdistyksessä. Sosiaalisen tilinpidon avulla Kurikan Työnhakijat ry voi tuoda esille toimintansa näkymättömät tulokset. Näiden näkymättömien tulosten esille tuomiseksi on alettu kehittää erilaisia menetelmiä, joiden avulla voitaisiin täydentää perinteistä tilinpitoa. Håkan Björk ja Tytti Siltanen (Björk & Siltanen 2009, 3) toivat Suomeen vuonna 2004 menetelmän, jonka avulla voidaan mitata sosiaalisia ja yhteiskunnallisia tuloksia ja vaikuttavuuksia. Siltanen ja Björk ovat kehittäneet ja edistäneet menetelmän käyttöä Suomessa. Tämä menetelmä on sosiaalinen tilinpito. Sosiaalisessa tilinpidossa tietoutta kerätään toteutuneista toimenpiteistä. Toimenpiteistä kerätään tietoa järjestelmällisesti ja tiedot kootaan yhteen, jolloin muodostuu kirjanpitoaineisto tilivuoden ajalta. Sosiaalinen tilinpäätös voidaan tehdä aineiston avulla, joka todistaa ja osoittaa eri yritysten ja yhdistysten sosiaaliset saavutukset kyseiseltä tilikaudelta. Tämän lisäksi sosiaalinen tilinpito on työkalu, minkä avulla voidaan täsmentää yritysten ja yhdistysten sosiaalisia tavoitteita sekä ohjata ja kehittää omaa toimintaa. Sosiaaliseen tilinpitoon ja sen eri vaiheisiin perehdyn paremmin luvussa kolme.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö ja kehittämishanke. Kehittämishankkeessa tutustutaan uuteen menetelmään, sosiaaliseen tilinpitoon. Kehittämishankkeen tavoitteena oli tuoda sosiaalisen tilinpidon elementtejä käyttöön ja käynnistää prosessi Kurikan Työnhakijat ry:ssä. Sosiaalisen tilinpidon avulla yhdistyksen sosiaalista ja yhteiskunnallista tuloksellisuutta saadaan näkyvämmäksi. Tämän lisäksi yhdistys pystyy hyödyntämään sosiaalista tilinpäätöstä oman toimintansa kehittämisessä, mikä tuo esille kehittämisen näkökulman. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on kaksi osakokonaisuutta: opinnäytetyön tulee sisältää tietoon perustuva osa, joka on työn lähtökohtana, teoreettinen osa. Teoreettinen osuus, jossa esitellään sosiaalinen tilinpito menetelmänä. Toiminnallinen osuus, jossa prosessi esitetään kirjallisesti raportoituna, miten kehittämishanke on suunniteltu, toteutettu ja arvioitu. (Lumme ym. 2006.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli paitsi tuoda tietoa, myös käynnistää sosiaalisen tilinpidon prosessi Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnassa. Opinnäytetyön tueksi kokosimme yhdessä Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnanohjaajan kanssa ohjausryhmän. Ohjausryhmä koostui minun lisäksi viidestä jäsenestä; yhdistyksen työntekijästä ja päättäjistä sekä ulkoisista sidosryhmien edustajista. Tarkoitukseni oli määritellä yhdessä yhdistyksen tärkeimpiä sosiaalisia ja yhteiskunnallisia tavoitteita. Tavoitteiden perusteella kehitettiin mittareita, joiden avulla voitaisiin luotettavasti mitata tavoitteiden toteutumista. Tarkoitukseni oli hyödyntää jo olemassa olevia tietoja yhdistyksen toiminnasta ja suunnitelmista sekä lisäksi tehdä tiedonkeruuta erilaisten kyselyjen muodossa toiminnassa mukana olevilta asiakkailta. Tilikausi perustuu vuonna 2013 keräämiini tietoihin.

2.3 Sosiaalisen tilinpidon aineistoa

Opinnäytetyötä varten tutustuin aiempiin sosiaalista tilinpitoa ja sosiaalista tilinpäätöstä koskeviin materiaaleihin ja tutkimuksiin. Vielä muutamia vuosia takaperin sosiaalinen tilinpito oli Suomessa melko tuntematon menetelmä, minkä vuoksi sosiaalisesta tilinpidosta kirjoitettuja kirjoja ei ollut saatavilla useita. Tärkeimpänä lähteenä esille nousi Syfo Oy:n Vastuunkantaja; opas sosiaaliseen tilinpitoon sosiaalisesti työllistävillä organisaatioille (Merenmies & Sevón 2007), Mahdollistaja; työllistymistä

edistävän ohjauksen lukukirja (Huhtala ym. 2007) sekä Kehittäjä; opas itsearviointiin ja jatkuvaan parantamiseen sosiaalisesti työllistävillä organisaatioilla (Merenmies & Saukkola 2007).

Sosiaaliseen tilinpitoon liittyen oli aiemmin tehty opinnäytetöitä, mutta itse tutustuin Diakonia-ammattikorkeakoulusta Vepsäläisen (2010) KUULOKO IHMISEN ÄÄNI?: Sosiaalisen tilinpidon pilotointi Pohjois-Uudenmaan työvoima palvelukeskuksen Way-hankkeessa-teokseen. Way- hankkeen tarkoitus on auttaa pitkäaikaistyöttömiä sekä samalla vastata sesonki-, pätkä- ja osa-aikatyön haasteisiin. Opinnäytetyön kohderyhmän koin hyvin läheiseksi oman opinnäytetyöni kannalta. Vepsäläinen (2010) oli asettanut opinnäytetyönsä tavoitteeksi tarkastella sosiaalista tilinpitoa asiakkaan näkökulmasta.

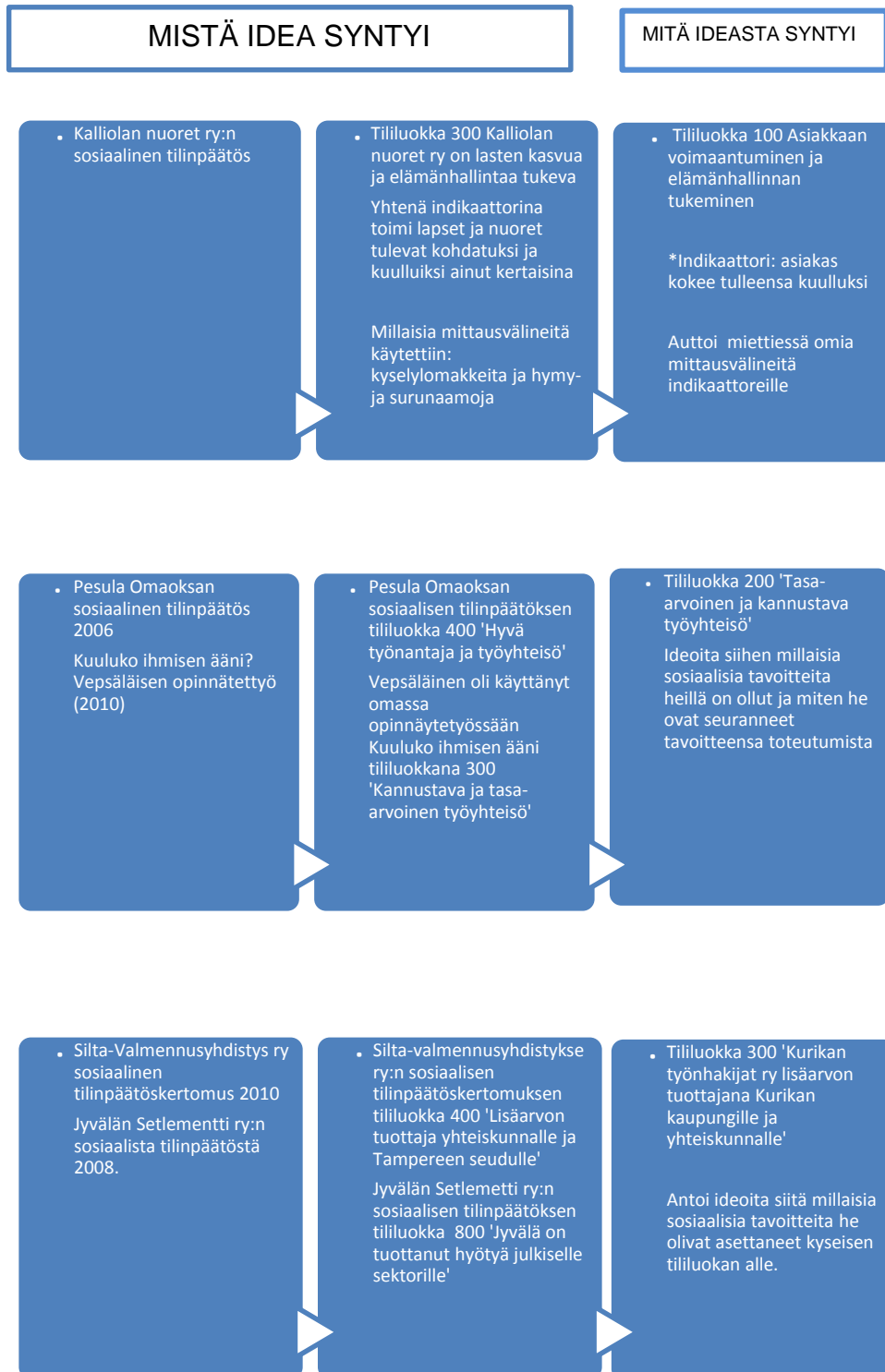
Näiden lisäksi tutustuin eri organisaatioiden tekemiin sosiaalisiin tilinpitoihin ja sosiaalisen tilinpäätöksiin. Muiden toimijoiden sosiaalisen tilinpidon valmiit suunnitelmat ja budjetoinnit selkeyttivät ja helpottivat hahmottamaan sosiaalisen tilinpidon prosessia. Minusta tuntui aluksi haasteelliselta hahmottaa budjetointia. Budjetti sisältää tililuokat, tavoitteet ja indikaattorit, mittarit sekä mittausvälineet, joiden paikoilleen asettelu hahmottui tarkastellessani näitä muita, jo valmiita, sosiaalisia tilinpäätöksiä.

Kalliolan Nuoret ry on yhdistys, joka on rekisteröitynyt vuonna 1974. Kalliolan nuoret ry:n kohderyhmä ovat lapset ja nuoret, jotka ovat iältään 6-29 –vuotiaita, mutta myös perheet ovat tärkeässä osassa. Yhdistyksen perustehtävänä on tukea toimintansa avulla lasta ja nuorta yksilöinä ja yhteisön jäseninä. Minulla oli käytössäni Kalliolan Nuoret ry:n tekemä sosiaalinen tilinpäätös vuodelta 2010. Tässä sosiaalisessa tilinpäätöksessä tililuokkana 300 eli sosiaalisena tavoitteena oli 'Kalliolan Nuoret ry: lasten ja nuorten kasvua sekä elämänhallintaa tukeva'-nimike (Siekkinen 2011). Tästä sain ajatuksen opinnäytetyössäni olevaan tililuokkaan 100; Asiakkaan voimaantuminen ja elämäntaitojen tukeminen. Tililuokka syntyi kuitenkin hiljalleen tiedon lisääntyttyä muiden eri organisaatioiden tekemistä tilinpäätöksistä. Ohjausryhmän kokoontumisten perusteella pyrin luomaan tililuokan, joka vastaa Kurikan Työnhakijat ry:n tarpeita.

Pesula Omaoksa on Järvenpäässä osuuskunta-periaatteella toimiva pesula, joka toimii sosiaalisen yrityksen tavoin. Sosiaalisen yrityksen tavoitteena on tarjota pitkäaikaistyöttömille ja vajaakuntoisille työmahdollisuuksia sekä tukea heitä jatkotyöllistymisessä (Grönberg ym. 2012, 4). Vepsäläinen viittasi 2010 opinnäytetyössään Pesula Omaoksan vuoden 2006 sosiaaliseen tilinpäätökseen. Tämä internetissä ollut tilinpäätös ei kuitenkaan ole enää saatavissa. Response-projektissa valmistui useita sosiaalisia tilinpitoja eri organisaatioille. Yhtenä organisaatioista oli Pesula Omaoksa. Sosiaalisen tilinpidon menetelmää toteutettiin vuosina 2006 - 2007 kuudessa Responsen yhteistyöorganisaatioissa. Response-projekti oli Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin projekti. Response-projekti on vastannut Vastuunkantaja-tavoitealueen sisältö asiantuntemuksesta. (Merenmies & Sevón 2007, 10 – 11.) Pesula Omaoksan sosiaalinen tilinpäätös herätti minussa mielenkiintoa. Samalla minulle mahdollistui saada Pesula Omaoksan sosiaalinen tilinpäätös 2006 itselleni Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnanohjaajan kautta. Pesula Omaoksan sosiaalisen tilinpäätöksen tililuokkana 400 oli 'Hyvä työnantaja ja työyhteisö'. Vepsäläinen (2010) oli myös omassa opinnäytetyössään käyttänyt tililuokkana 300 'Kannustava ja tasa-arvoinen työyhteisö'. Näistä saamaani tietoa hyödyntäen ja muokaten syntyi opinnäytetyöni tililuokka 200 'Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö'.

Silta - Valmennusyhdistys on järjestö, jonka toiminnan tavoitteena on asiakkaiden hyvinvoinnin lisääminen ja työmarkkina-aseman parantaminen. Silta - Valmennusyhdistys lähti kehittämään ja tuomaan käytäntöön sosiaalista tilinpitoa yhdessä Tampereen kaupungin sosiaalista yritystoimintaa tukevan projektin ja Syfo Oy:n tuella. Silta - Valmennus ry:n tililuokkana 400 oli 'Lisäarvontuottaja yhteiskunnalle ja Tampereen kaupunkiseudulle'. Silta - Valmennus ry:n tilinpäätöksen lisäksi käytin toisena näkökulmana Jyvälän Settlementti ry:n sosiaalista tilinpäätöstä vuodelta 2008 (Järvelä 2010.) Jyväskylä on yhdistys, joka toimii sitoutumattomana settlementti-perustansa tunnustavana kansalaisjärjestönä. Jyvälän Settlementti ry:n vuoden 2008 sosiaalinen tilinpito on syntynyt Jyvälän hallinnoimana ja RAY:n NÄKY-hankkeen tukeamana. Jyvälän Settlementti ry:n sosiaalisen tilinpidon tililuokkana 800 'Jyväskylä on tuottanut hyötyä julkiselle sektorille' (Siekkinen 2009.) Näitä näkökulmia hyödyntäen ja muokaten sekä ohjausryhmää kuunnellen syntyi hiljalleen ajatus tililuokasta 300 'Kurikan työnhakijat tuottama hyöty Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle'.

Seuraavan kuvion avulla tarkoitukseni on havainnollistaa edellä olevien kappaleiden tekstiä. Taulukossa vasemmalla ovat ne lähteet, joiden pohjalta ideat syntyivät. Keskellä ovat kohdat, joita hyödynsin oman kehittämisprosessini aikana. Oikealla ovat kohdat, joita syntyi näistä ideoista tai joihin koin saavani apua.

Kuvio 2. Olemassaolevan aineiston hyödyntäminen omassa kehittämisprosessissa.

3 SOSIAALINEN TILINPITO

Perinteisellä tilinpidolla saadaan kuva eri organisaatioiden taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksista. Viime vuosina Suomessa on noussut vahva tarve tuoda esille organisaatioiden sosiaalista ja yhteiskunnallista tulosta. Kolmas sektori on vahvistunut ja yhdistysten sekä järjestöjen tehtäväkentät ovat laajentuneet, minkä vuoksi on kasvanut tarve tuoda perinteisen tilinpidon rinnalle sosiaalisia mittareita, jotka tuovat esille laajemmin sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. (Björk & Siltanen 2005, 1-4.) Tulosten kokonaisvaltaisempaa todentumista pidetään tärkeänä niin yhdistyksissä, yrityksissä kuin muissakin organisaatioissa. Kokonaisvaltaisemmista tuloksista on hyötyä ulkoisille sidosryhmille, mutta myös organisaatiolle itselleen. (Koskimies 2009, Barbatkov 2011, 18 – 19 mukaan.) Ulkoisten sidosryhmien kiinnostusta ja sitoutumista voi lisätä ottamalla heidät mukaan yrityksen, yhdistyksen tai organisaation sosiaalisen tilinpidon eri vaiheisiin. Sosiaalinen tilinpito tuottaa tietoa toiminnasta, mutta toimii samalla myös johtamisen työkaluna. (Syfo 2007, 1.)

Sosiaaliselle tilinpidolle ei ole samanlaisia juridisia velvoitteita kuin taloudelliselle tilinpidolle. Halu sosiaalisen tilinpidon toteuttamiseen lähtee organisaatiosta itsestään, joka määrittelee omat arvonsa ja yhteiskunnalliset tavoitteensa sekä vastaa raportoinnin läpinäkyvyydestä. (Koskimies 2009, Barbatkov 2011, 18 – 19 mukaan.) Sosiaalista tilinpitoa voidaan käyttää johtamisen työkaluna, jolloin sosiaalinen tilinpito mahdollistaa organisaation toiminnalla saavutettujen tulosten tarkastelun sidosryhmille. Tämän lisäksi organisaation on mahdollista hyödyntää sosiaalista tilinpitoa sosiaalisesti vastuullisen toimintansa kehittämisessä. (Merenmies & Sèvon 2007, 47.)

3.1 Sosiaalisen tilinpidon käsitteiden avaaminen

Sosiaalisen tilinpidossa käytetyt käsitteet voivat olla tuntemattomia. Tämän vuoksi päädyin avaamaan niistä keskeisimpiä, jotka helpottavat ymmärtämään sosiaalisen tilinpidon prosessia.

Sosiaalisella tilinpidolla tarkoitetaan etukäteen määriteltyä tiettyä ajanjaksoa. Tämän jakson aikana seurataan aikaisemmin määriteltyjen tavoitteiden toteutumista järjestelmällisen seurannan ja raportoinnin avulla. Seurannan ja raportoinnin perusteella tehdään tilintarkastus. (Björk & Siltanen 2009, 1.) *Tilikausi* on ajanjakso, yleensä kalenterivuosi. Ajanjakson kirjanpidosta tehdään sosiaalinen tilinpäätös. (Merenmies & Sevòn 2007, 15.) *Sosiaalinen tilinpäätös* on budjetin mukainen raportti, joka muodostuu tilikauden aikana kerättyjen tositteiden tiedoista. Sosiaalisessa tilinpäätöksessä tuodaan esille organisaation sosiaaliset tulokset. *Sosiaalinen budjetti* muodostetaan etukäteen organisaatiossa määritellyistä tililuokista, tavoitteista ja niiden indikaattoreista. Tavoitteet ja indikaattorit on hyvä luoda yhdessä sidosryhmien kanssa. (Björk & Siltanen 2009, 1.) *Sosiaalinen tavoite* on tila, johon toiminnalla pyritään (Björk & Siltanen 2005, 6).

Tililuokka on organisaation toisiinsa liittyvien sosiaalisten tavoitteiden kokonaisuus sosiaalisessa tilinpäätöksessä. *Indikaattorin* avulla seurataan asiaa, jolla voidaan todentaa sosiaaliset tavoitteet. Luotettavan tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan yleensä useampia indikaattoreita kuin yksi. *Mittausvälineenä* voi toimia haastattelu, kysely, tapauskuvaus, tilastotieto tai organisaation kirjanpitosuunnitelmassa määritelty menetelmä tiedonhankinnasta. *Kirjanpitosuunnitelma* liitetään budjetin yhteyteen. Suunnitelmassa määritellään indikaattorien mittausvälineet, mittauksen aikataulu sekä siitä vastaava henkilö. *Tosite* eli dokumentti perustuu kirjanpitoaineistoon. Tositteen avulla on mahdollista osoittaa indikaattorin tavoitetason saavuttamista. (Merenmies & Sevòn 2007, 15.)

Sidosryhmä käsittää yksilön tai ryhmän, joka on kiinnostunut organisaation, yrityksen tai yhdistyksen tuloksista ja vaikuttavuudesta. Tällaiset yksilöt tai ryhmät voivat olla esimerkiksi yhteistyötahot, rahoittajat, työntekijät, asiakkaat tai viranomaiset, joilla on jokin sidos organisaatioon. Sidosryhmällä on keskeinen asema sosiaalisessa tilinpidossa ja heidät on tärkeä saada osallistumaan sosiaalisen tilinpitoon. (Björk & Siltanen 2009, 1.)

Sosiaalisen tilinpäätöksen kertomusta täydentävät tiedot ja tilintarkastuslausunto. *Tilintarkastaja* tarkastaa sosiaalisen tilinpäätöksen, josta hän laatii tilintarkastuslausunnon. Tilintarkastaja tulee olla organisaation ulkopuolinen henkilö. *Tilintarkastuk-*

nessä todetaan tilinpäätöksessä esitettyjen tulosten tositteet sekä se, että kirjanpidossa on noudatettu sosiaalisen tilinpidon periaatteita. *Tulos* on organisaation toiminnalla saavutettu tila, joka tuo esille sosiaalista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja osoittaa organisaation sosiaalisesti vastuullisen toiminnan. (Merenmies & Sevón 2007, 14 – 15.)

3.2 Sosiaalisen tilinpidon prosessi

Ennen sosiaalisen tilinpidon aloittamista selvitetään organisaation arvot, tavoitteet, suunnitelmat ja strategiat, joita käytetään sosiaalisten tavoitteiden määrittelemisessä. Jos organisaatiolla on puutteita arvoissa, tavoitteissa, suunnitelmissa ja strategioissa tai ne puuttuvat kokonaan, kannattaa ne tehdä ajan tasalle ennen sosiaalisen tilinpidon aloittamista. (Merenmies & Sevón 2007, 23.)

Budjetin laadinta aloitetaan kartoittamalla tulevaa toimintakautta koskevilla tavoitteilla (Björkin & Siltasen 2009, 5). Sosiaalisen budjetin tavoitteiden tulisi olla yhteneväisiä organisaation muiden tavoitteiden kanssa. Organisaatio päättää aina itse, mitä tuloksia se tulevalla tilikaudella tavoittelee, seuraa ja todentaa. Organisaatio muotoilee tavoitteet kuvaamaan toivottua tilaa tai vaikutusta, johon toiminnalla pyritään. (Merenmies & Sevón 2007, 27.) Tavoite on tila, joka ilmaisee, mihin tilanteeseen pyritään ja halutaan päästä. Tavoitteena ei voi olla tekeminen. (Björk & Siltanen 2005, 12 – 14.) Sosiaaliset tavoitteet kuvaavat organisaation tavoittelemia sosiaalisen tai yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuloksia. Muiden organisaatioiden valmiita sosiaalisia tilinpäätöksiä voidaan käyttää apuna määriteltäessä organisaatiolle tavoitteita. (Merenmies & Sevón 2007, 27.) Organisaatiolla saattaa olla useita tavoitteita tulevalle vuodelle, mutta näistä kannattaa valita niin sanotut avaintavoitteet. Tavoitteiden määrittely on tärkeimpiä vaiheita prosessissa. (Björk & Siltanen 2005, 12 – 14.)

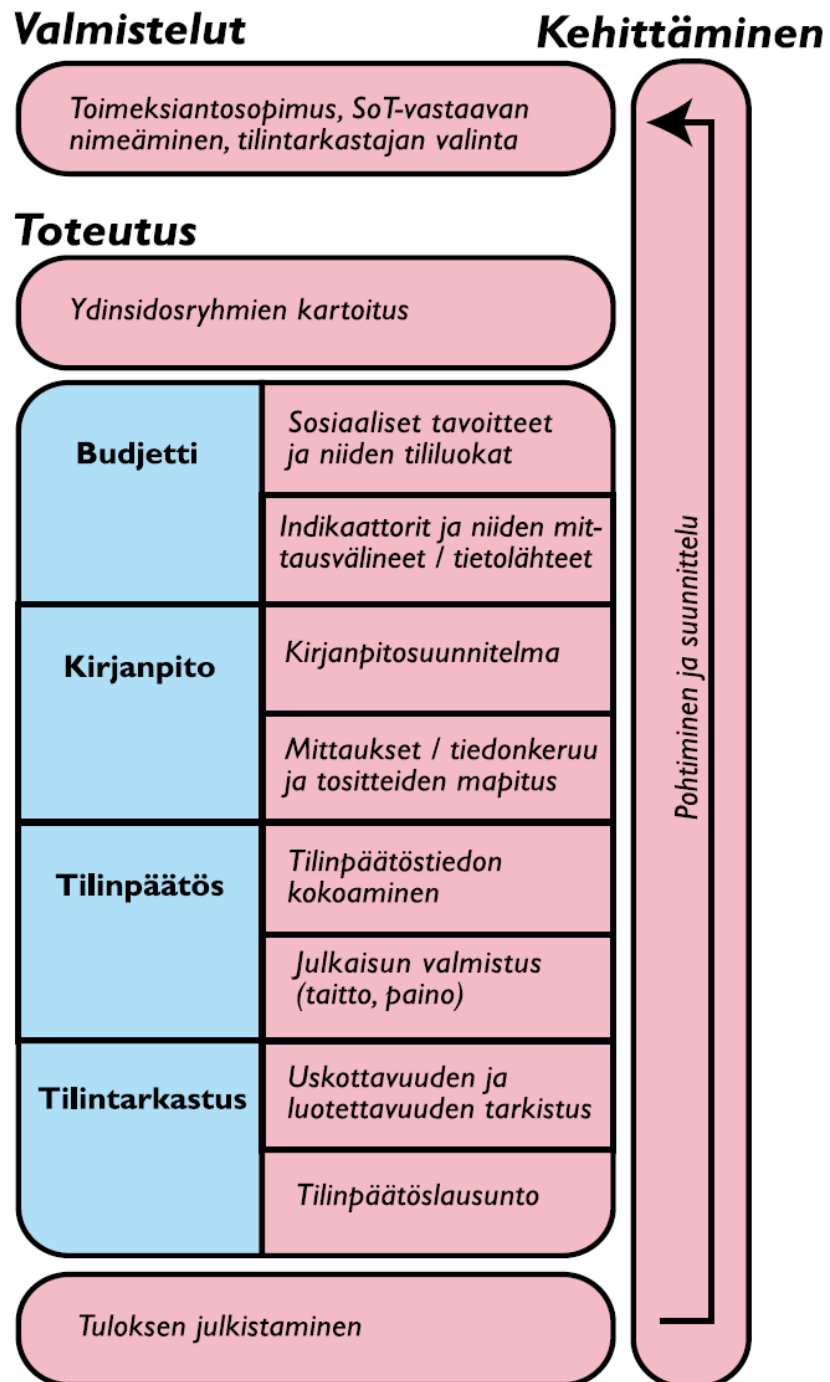
Tavoitteet ryhmitellään aiheittain tililuokkiin. Budjetti sisältää tavoitteiden lisäksi indikaattorit eli mittarit. (Björk & Siltanen 2009, 6.) Seurattavat asiat tulee ilmaista yksiselitteisesti ja mitattavassa muodossa. Indikaattoreille asetetaan tavoitetaso. (Merenmies & Sevón 2007, 29.) Tavoitteen saavuttamisen mittaamisessa indikaattoreita tarvitaan yleensä useampia kuin yksi (Björk & Siltanen 2009, 6). Indikaattoreita

kannattaa asettaa mahdollisuuksien mukaan määrällisiä ja laadullisia. Sidosryhmiltä voi saada kehittämissuhteita ja ajatuksia, jotka ovat hyvin sopivia mittareiksi. (Björk & Siltanen 2005, 12 – 14.) Budjettiluonnokseen kannattaa pyytää palautetta sidosryhmiltä; tulevatko heidän mielestään olennaiset sosiaaliset tulokset esille. Organisaation johdon tulee hyväksyä budjettiluonnos. (Merenmies & Sèvon 2007, 29.)

Jokaiselle indikaattorille on löydettävä hyvä mittausmenetelmä, jolla indikaattorin toteutumista mitataan. Mittausmenetelmän on oltava tarkoituksenmukainen ilmaistakseen selkeästi asioita, joita on tarkoitus mitata. (Björk & Siltanen 2009, 7.) Organisaation kannattaa selvittää aiemmin kerättyjen tietojen mahdollista hyödyntämistä sekä mahdollisuuksia käyttää tunnettuja ja aiemmin kokeiltuja menetelmiä tai muiden organisaatioiden käyttämiä mittausvälineitä. Näitä voidaan muokata oman organisaation tarpeisiin tai käynnistää työ omien mittausvälineiden kehittämiseksi. Kirjanpitosuunnitelmaan kirjataan jokaiselle indikaattorille valittu mittausmenetelmä, mittausten aikataulut ja vastuuhenkilöt. (Merenmies & Sèvon 2007, 29 – 35.)

Kirjanpitovaiheen aikana tietoa kerätään järjestelmällisesti. Kirjanpitoaineisto muodostuu kyselyiden vastauksista, tilastotiedoista tai muista kerätyistä materiaaleista. Näistä aineistoista kootaan tositteet tilintarkastusta varten. On tärkeää huomioida, että mittauksissa noudatetaan kunkin tiedonhankintamenetelmän periaatteita; esimerkiksi vastausprosentin on oltava riittävä tai tulokset analysoitu huolella tietojen luotettavuuden takaamiseksi. Kirjanpitoaineisto kannattaa arkistoida hyvään järjestykseen, koska aineistosta kerätään tositteet tilintarkastusta varten. Kirjanpidossa on hyvä huomioida, että kutakin indikaattoria kohden löytyisi ainakin yksi tosite. (Merenmies & Sèvon 2007, 35.) Tämä on todiste siitä, miten indikaattori on toteutunut ja miten hyvin tavoitteeseen on päästy (Björk & Siltanen 2009, 7). Kirjanpidon on tärkeä edetä suunnitellusti. Tilinpäätökseen kirjatut tulokset voidaan osoittaa luotettaviksi näiden tositteiden avulla. Tilintarkastuksen tarkoituksena on tarkastaa, että kirjanpito ei sisällä olennaisia virheitä. Sosiaalisella tilinpäätöksellä saadaan uskottavuutta tilintarkastuksen myötä. Ulkopuolinen tilintarkastaja tutkii ja tarkastaa kirjanpidon tositteet siten, että tulokset on esitetty luotettavasti sosiaalisessa tilinpäätöksessä. Näin sosiaalisessa tilinpäätöksessä esiteltyjen sosiaalisten tulosten oikeellisuus, järjestelmällisyys, tasapaino ja läpinäkyvyys tulevat esille. (Merenmies & Sèvon 2007, 35 – 41.)

SOT™-PROSESSI

Kuvio 3. Sosiaalisen tilinpidon prosessi (Björk & Siltanen 2009, 4.)

4 KOLMAS SEKTORI HYVINVOINNIN TUOTTAJANA

Kolmannen sektorin merkitys hyvinvointipalveluiden tuottajana on kasvanut. Tämän opinnäytetyön yhteistyötaho Kurikan Työnhakijat ry kuuluu myös kolmannen sektorin toimijoihin. Tässä luvussa tarkoitukseni on tarkastella, millaista hyvinvointia kolmas sektori tuottaa toiminnallaan. Hyvinvointi on laaja käsite. Saari kirjoittaa hyvinvoinnista Allardtia mukaillen; Allardtin mukaan hyvinvointi koostuu elintasosta, yhteisyyssuhteista ja itsensä toteuttamisen muodoista (Saari 2011, 44). Tarkastelen hyvinvointia tarkemmin seuraavassa kappaleessa. Päädyin tarkastelemaan sitä tekemisen kautta.

4.1 Kolmas sektori toimijana

Kolmas sektori sisältää kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoisen kansalaistoiminnan. Kolmannen sektorin organisaatiot vaihtelevat suuresti kokonsa ja toimintojensa suhteen. Yleisesti kolmanteen sektoriin luetaan esimerkiksi kirkot, urheiluseurat, virkistysyhdistykset, avustussäätiöt, ammatilliset järjestöt ja erilaiset hyvinvointiorganisaatiot (Konttinen). Kolmannella sektorilla toiminnan keskeisten asioiden painopiste on taiteiden ja kulttuuriperinnön sekä liikunnan ja urheilun edistämässä, yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa, tiedottamisessa sekä neuvonta- ja asiantuntijatehtävien hoitamisessa (Virtanen & Näsi 2003, 170).

Kolmannen sektorin toimijat ovat vahvistuneet. Nykyisin on monia erilaisia organisaatioita, yhdistyksiä ja yrityksiä, joiden toiminnan tarkoituksena on tuottaa yhteisöllistä hyvää. Yhteisöllistä hyvää saadaan aikaan sosiaalisilla palveluilla palveluiden tuottajien työllistämällä henkilöitä tai järjestämällä vapaaehtoistoimintaa niille, joiden on vaikea päästä työmarkkinoille. Yhteiskunnalle tuotetun palvelun lisäarvoa on kuitenkin vaikea saada riittävän hyvin esille raporteista tai toimintakertomuksista. Tämä johtuu siitä, että ne sisältävät useimmiten selvityksiä siitä, miten paljon erilaisia toimintoja kyseisessä organisaatiossa on järjestetty. Niissä ei kuitenkaan tule näkyviin tarpeeksi saavutettuja tuloksia tai vaikuttavuuksia asiakkaan elämään. Tuloksellisuuteen pyrkivässä yhteiskunnassamme tämä ei enää riitä. Sosiaalinen tilinpidon menetelmää voimme käyttää ratkaisemaan tämän kaltaisia ongelmia. (Merenmies 2007, 10.)

Möttönen ja Niemelä (2005, 68) viittaavat sosiaali- ja terveysministeriön kansalaisjärjestöstrategiaan (2003), joka korostaa kolmannen sektorin, kuten esimerkiksi yhdistysten, toiminnan tuottamaa sosiaalista pääomaa, jolla on sosiaalisuutta, toimintakykyä ja terveyttä parantavia vaikutuksia. Kolmannen sektorin toimijoiden nähdään tuottavan todellisia taloudellisia hyötyjä sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisyssä ja vähentymisessä (Möttönen & Niemelä 2005, 68).

Voi olla myös niin, että yksittäisen ihmisen ongelmassa virallinen palvelukoneisto ei palvele riittävästi. Järjestöjen merkitys tulee esille siinä, että ne auttavat ihmisiä sekä heidän läheisiään haasteellisen elämäntilanteen kohtaamisessa, tästä johtuvan muutoksen ja vaikeuksien käsittelyssä sekä tilanteeseen sopeutumisessa ja sen hyväksymisessä. Elämän haasteellisten tilanteiden keskellä järjestöjen erityisen merkitykselliseksi tehtäväksi nousee identiteetin vahvistaminen tai uudelleen rakentaminen. Järjestöt antavat tiedon ja/tai palvelun lisäksi materiaalin tai vertaistuen kautta elementtejä identiteetin jälleenrakentamiselle. Yhteisöjä tarvitaan myös identiteetin etsimisessä. (Möttönen & Niemelä 2005, 71 – 72.)

Yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden loimet kutoutuvat yhteen: yksilöt tukevat toisia yksilöitä ja yksilö vaikuttaa yhteisöön ja päinvastoin. Erityisen tärkeitä nämä yhteydet ovat tilanteissa, jossa luonnolliset perhe-, suku-, naapuruus-, ystävyys-, työtoveruus- ja muut vastaavat verkostot eivät toimi, niitä ei ole tai ne toimivat tuhoavasti. (Möttönen & Niemelä 2005, 72.)

Yhteiskuntamme pyrkii sosiaalistamaan syrjään jääneitä niin sanottuun normaaliyhteiskuntaan. Usealle tämä on kuitenkin pitkä matka, joka voi tuntua suorastaan ylittämättömältä. Erilaisten organisaatioiden, yhdistysten ja yritysten luomaa toimintaa tarvitaan yhteiskunnassamme tavoittamaan väliaikaisesti tai pysyvästi sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurillisesti syrjään jääneet. Osallisuuden syntymisen eli mukaan tulemisen tulee tapahtua asteittain, jokaisella elämän osa-alueella (Möttönen & Niemelä 2005, 72). Möttönen ja Niemelä ovat viitanneet Värriin (2002) kirjoitukseen siitä, miten ulkopuolisuuden ja kuulumattomuuden tunne aiheuttavat epätoivoa, epäilevää suhtautumista ja näköalattomuutta.

4.2 Mitä hyvinvoinnilla tarkoitetaan

Hyvinvoinnin mittaamiseen on mittareina käytetty bruttokansantuotetta taloustieteessä ja elintasoja sosiaalitieteissä. Myöhemmin hyvinvoinnin mittaamisessa kehitys on kohdistunut elämän laatuun ja elämän hallinnan käsitteisiin. Yhdistyneet Kansakunnat eli YK ovat pyrkineet 1950-luvulta alkaen määrittelemään hyvinvointia ihmisen tarpeen tyydytyksen avulla. YK:n piirissä on laadittu hyvinvointi-/ elintasoluokitus. Luokitus sisältää kymmenkunta osa-alueita, joiden tarpeiden tulee tyydyttyä, että ihminen voi hyvin. YK:n asiantuntijoiden mukaan nämä osa-alueet ovat terveys, koulutus, elintarvikkeiden kulutus (ravitsemus), työllisyys sekä työolot, asunto-olot, sosiaaliturva, vaatetus, virkistys ja vapaa-aika sekä ihmisoikeudet. YK-laista hyvinvointi / elintaso ajattelua on kehitetty tästä edelleen ajan kuluessa. (Niemelä 2009, 217.)

Hyvinvointia voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Päädyin tässä kohtaa tarkastelemaan hyvinvointia tekemisen kautta, koska Kurikan Työnhakijat ry:n järjestämä toiminta perustuukin yhtenä osana siihen, että jokaiselle henkilölle löytyisi juuri sellaista tekemistä, jossa henkilö itse kokee olevansa hyvä. Tämä antaa henkilölle kokemuksia siitä, että hän on tärkeä ja arvostettu. Osallistumisen ja tekemisen kautta henkilöt saavat onnistumisen kokemuksia, mitkä lisäävät heidän hyvinvointiaan.

Päädyin tutkimaan Erik Allardtin kirjoituksia hyvinvoinnista, koska lukiessani tuoreempia aiheita koskevia teoksia huomasin kirjoittajien viittaavaan usein juuri Allardtin kirjoituksiin. Allardt on kirjoittanut jo 1976 hyvinvoinnista ulottuvuutena ja osana itsensä toteuttamisen tärkeyttä. Allardtin mukaan hyvinvointi koostuu elintasosta, yhteisyyssuhteista ja itsensä toteuttamisen muodoista. Tekeminen nähdään itsensä toteuttamisen edellytyksenä. Tekemisen puute on nähty olevan vahvasti sidoksissa sosiaaliseen eristäytymiseen. (Allardt 1976, 48.)

Tekemällä ihminen pääsee toteuttamaan itseään. Ihminen on kehityksensä edetessä sisäistänyt tietynlaiset perinteet sekä tavat, joita hän noudattaa. Ihminen toteuttaa omaksumiaan arvoja ja tavoitteita, näin hän toteuttaa tehtävänsä ihmisenä. Ihmisen estyttyä toteuttamasta itseään tai itseään vastaavaa toimintaa, hän voi vieraantua itsestään ja elämästään sekä ajan saatossa koko yhteiskunnasta. Työttömyys

voi erityisesti osoittautua tuhoisaksi ihmisen elämässä. Tämä voi tuottaa henkilölle tunteen siitä, että hän on tarpeeton. Kokemus siitä, että hyödyllinen tekeminen puuttuu ja yhteiskunnan arvostetun osallisuuden sekä työelämään osallistumisen puute voi johtaa mielekkyyden katoamiseen elämästä. (Niemelä 2009, 219.)

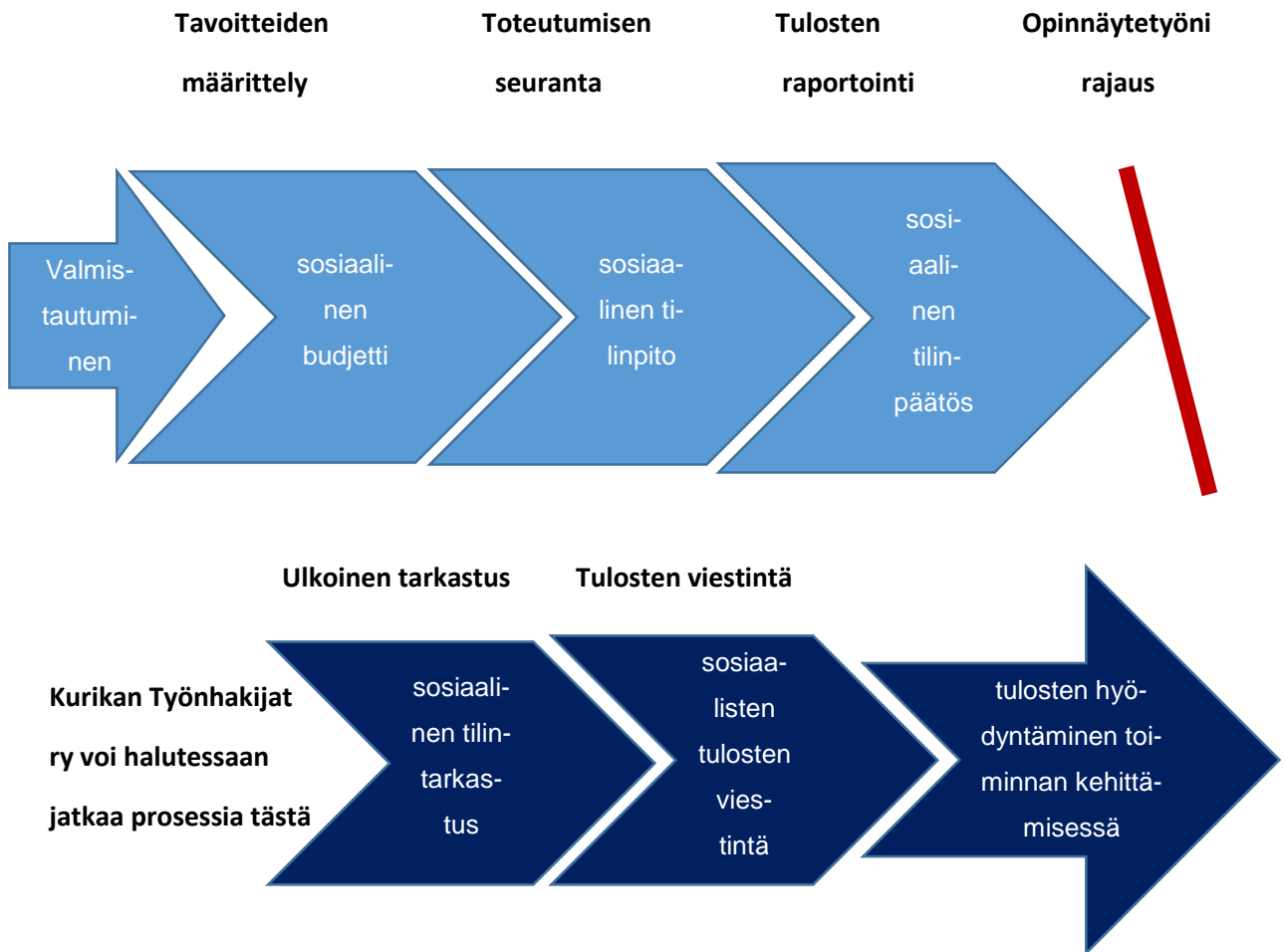
Useissa tutkimuksissa on havaittu, että hyvinvointiin, onnellisuuteen ja elämän tyytyväisyyteen vaikuttaa arjessa toimiminen. Ansiotyö nähdään suurena vaikuttavana osana arjen hyvinvointia. Ansiotyö takaa taloudellisen turvallisuuden lisäksi arjen rytmittymisen ihmisille. Työelämän ulkopuolelle jääneet tavoittelevatkin päiviinsä samankaltaista rytmiä sisällyttämällä arkipäiviinsä ansiotyön kaltaisia merkityksellisiä toimintoja. Työn tai tekemisen pitäisi tuntua mielekkäältä, että se tuottaisi hyvinvointia arkeen. Mielekkyyteen vaikuttaa työn sisältö ja määrä sekä työpaikan sosiaaliset suhteet. (Raijas 2011, 250 – 251.)

Kolmannen sektorin toimijat, kuten yhteistyötahoni Kurikan Työnhakijat ry, josta kerroin tarkemmin seuraavassa luvussa, tarjoavat toiminnallaan erilaisia työtoimintamuotoja asiakkailleen. Työtoimintaan osallistumalla asiakas saa arkipäiviinsä rytmiä sekä mielekästä tekemistä ja kokemuksen tarpeellisuudestaan. Toiminta tukee työelämään osallistumista sekä valmistaa työelämää varten.

5 KEHITTÄMISPROSESSIN KUVAUS

Kiinnostukseni opinnäytetyötäni kohtaan heräsi, kun Kurikan työnhakijat ry toiminnan ohjaaja ja yhteistyötahon edustaja kävivät esittelemässä yhdistyksen toimintaa koulullamme Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Heidän esityksensä tarkoituksena oli saada joku opiskelijoista innostumaan sosiaalisesta tilinpidosta ja tekemään aiheesta opinnäytetyö käyttäen heidän toimintaansa yhteistyötahona. Itselleni heräsi mielenkiinto ja otin toiminnanohjaajaan yhteyttä esittelyn jälkeen. Sovimme tapaamisen, jossa toiminnanohjaaja esitteli minulle Kurikan työnhakijoiden toimintaa. Aihe on kuitenkin todella haastava ja opinnäytetyöni tekemisen tukemiseksi kokosimme ohjausryhmän. Ohjausryhmä koostui viidestä jäsenestä; yhdistyksen työntekijästä ja päättäjistä sekä ulkoisista sidosryhmien edustajista. Tämän lisäksi täytimme sopimuksen opinnäytetyöni tekemisestä ja salassapitokaavakkeet niistä asioista, joita saan tietooni tehdessäni opinnäytetyöni.

Ohjausryhmän kanssa kokoonnuimme kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran kokoonnuimme jo kesäkuussa 2012 Kurikan Työnhakijat ry:n tiloissa. Kokoontumisessa avasimme sosiaalista tilinpitoa sekä sosiaalisen tilinpidon prosessin erivaiheita. Sosiaalisen tilinpidon prosessi kokonaisuudessaan on laaja prosessi. Minulla ei ollut opinnäytetyöni pohjalta mahdollisuutta toteuttaa kokonaisuudessaan sosiaalista tilinpitoa. Sosiaalisen tilinpidon prosessin laajuuden hahmottamisen selkeyttämiseksi seuraavassa kuviossa 3, jonka tarkoituksena on hahmottaa prosessia kokonaisuudessaan sekä aihealueiden rajautuminen tässä prosessissa.

Kuvio 4. Sosiaalisen tilinpidon prosessin rajautuminen opinnäytetyössä (Siltanen, muokannut Syrjälä 2014.)

Ohjausryhmässä sain kuulla näkemyksiä sosiaalisesta tilinpidosta ja siitä, mitä he haluaisivat nostaa Kurikan Työnhakijoiden toiminnasta esille. Ohjausryhmän jäsen Mari Lähdesmäki nosti esille Silta - Valmennusyhdistys ry:n sosiaalisen tilinpidon. Hän ehdotti, että voisimme tehdä Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnanohjaajan kanssa opintomatkan heille. Opintomatkan tarkoituksena oli käydä hakemassa tietoutta sosiaalisen tilinpidon toteutuksesta Silta–Valmennusyhdistyksessä. Opintomatkan kautta olisimme varmasti saaneet paljon hyviä näkemyksiä toteuttaessamme sosiaalisen tilinpidon prosessia. Valitettavasti opintomatka jäi syystä tai toisesta tekemättä. (Kokousmuistio 1/3 2012.)

Kävin tapaamistemme ohella myös Kurikan Työnhakijat ry:n tiloissa tutustumassa toiminnassa mukana oleviin asiakkaisiin. Työnohjaaja oli myös jo pohjustanut asiakkaita kertomalla heille jo aiemmin tulevasta opinnäytetyöstäni. Keskustelimme

myös siitä, että toiminnassa mukana olevia asiakkaiden näkemyksiä tullaan kuulemaan esimerkiksi erilaisten kyselyiden muodossa.

5.1 Lähtökohtana arvot

Sosiaalisen tilinpidon kannalta on tärkeää, että organisaation arvot, toimintasuunnitelma ja tavoitteet ovat ajan tasalla. Näitä tarvitaan laadittaessa sosiaalisen tilinpidon tavoitteita varmistaaksemme toiminnan arvojen ajan tasalla olemisen. Aloitimme yhteisten arvojen luomisen yhdistyksen toiminnalle yhdessä toiminnanohjaajan ja asiakkaiden kanssa. Kokoonnuimme maaliskuussa 2013 Kurikan Työnhakijat ry:n tiloissa miettimään yhdistyksen toiminnan arvoja. Kokoukseen osallistuivat työnohjaaja sekä kahdeksan työtoiminnassa mukana olevaa asiakasta. Kokouksen alussa kävimme lävitse kokouksen tarkoituksen. Tarkoituksena oli yhdessä miettiä yhdistyksen toiminnan arvoja, joiden luominen oli osa opinnäytetyötäni. Yhdistyksen toiminnan arvojen luomisessa oli tärkeää saada esille asiakkaiden näkemyksiä. Päätimme, että valitsisimme kaksi tai kolme sellaista arvoa, joita kaikki mukana olevat pitäisivät tärkeinä ja kirjaisimme ne ylös paperille. Ennen työn aloitusta kertosimme vielä, että kokoukseen ja keskusteluun osallistuneiden nimet eivät tule esille. Asiasta ei kuitenkaan noussut esille kysymyksiä. (Kokousmuistio 2/3 2013.)

Arvojen luominen ja niistä keskusteleminen eivät kuitenkaan olleet helppoja eikä keskustelua käyty runsaasti. Ensimmäisenä esille keskustelussa nousi kuitenkin päivärytmi. Eräs ryhmäläinen kertoi, että kun ei ole mitään muuta tekemistä kuin olla kotona, tulee helposti nukuttua myöhään ja valvottua myöhään. Aluksi se voi olla mukavaa, mutta pitemmän ajan kuluessa tulee helposti valvottua öisin ja nukuttua myöhään päivään. Nyt on kuitenkin noustava aamulla töihin. (Kokousmuistio 2/3 2013.)

Toinen jatkoi tästä kertomalla ruokailusta. Kotona yksin ollessaan ei aina tule itselle laitettua säännöllisesti ruokaa, kun ei ole muita kenelle laittaa. Työtoiminnan yhtenä osana on järjestää ruokailu työttömille ja heidän perheilleen. Ruokailusta vastaavat työtoimintaan osallistuneet asiakkaat keittiöllä. Keittiöllä valmistetaan tavanomaista

kotiruokaa ja kaikki yhdistyksessä työtoiminnassa olevat asiakkaat saavat osallistua lounaalle. (Kokousmuistio 2/3 2013.)

Palataksemme takaisin arvoihin, mietimme voisiko päivärytmi olla arvo vai pitäisikö sen olla esimerkiksi elämänhallinta. Paperille päätyi kuitenkin teksti 'päivärytmi', josta kaikki ovat samaa mieltä. Osa mukana olleista ei kuitenkaan nähnyt sitä tärkeimpänä arvona. Seuraavaksi keskustelu siirtyy päivärytmiä sivuten sosiaalisiin kontakteihin. Yksi osallistujista kertoo, että hänelle on tärkeää nähdä muita ihmisiä. "Voi olla, että ei ole ketään ystäviä tai sukulaisia kenelle jutella tai sellaista, mutta täällä on nämä ihmiset". Keskusteluun yhtyi muitakin siitä, että heillä on täällä omanlaisensa huumori, jota he kaikki ymmärtävät. Helppoa ei ole myöskään lähteä muiden ihmisten pariin erilaisiin tapahtumiin. Osaksi myös koettiin, että taloudellinen tilanne voi estää osallistumista. Sosiaaliset kontaktit halutaan kirjata ylös. (Kokousmuistio 2/3 2013.)

Sosiaalisista kontakteista keskustelu siirtyy luontevasti toisen kohtaamiseen ja siihen, että "täällä toinen auttaa toistaan", ja jos kukaan ei tiedä miten kyseisessä tilanteessa tulisi toimia, niin silloin apua voi kysyä toiminnanohjaajalta. Puhuttiin siitä, että toimintaan voi osallistua omana itsenään ja vaikka jollakin voi olla huono päivä, ei siitä tehdä numeroa - "huonotuuli" usein katoaa täällä muiden kanssa. Paperille kirjoitetaan sana 'luottamus'. Sanaan päädytään sen vuoksi, että tarvitaan luottamusta toisiin, että uskaltaa olla oma itsensä eikä tule tuomituksi. Joitakin arvoja jouduimme avaamaan paremmin. Kaikilla ei ollut välttämättä ollut samanlainen näkemys samasta asiasta. (Kokousmuistio 2/3 2013.)

Paperilla alkoi olla nyt kolme yhdessä tärkeäksi päätettyä arvoa: päivärytmi, sosiaaliset kontaktit ja luottamus. Ryhmässä alkoi keskustelu siitä, että heille tärkeimmät arvot olivat nostettu nyt esille. Paperilla luki ensimmäisenä päivärytmi, joka kuitenkin herättää keskustelua siitä, onko se tärkein arvo, kun jonkun mielestä sosiaaliset kontaktit ovat tärkeämpi. Yhdessä olimme sitä mieltä, että nämä kolme arvoa ovat ne, jotka halutaan toiminnan arvoiksi. Sovimme, että voimme vielä äänestää arvojen järjestyksen. *Luottamus* nousi esille selvästi ensimmäisenä arvona, kaikki muut ovat tätä mieltä paitsi yksi ryhmäläinen, jonka mielestä sosiaaliset kontaktit ovat luottamusta tärkeämpi. Toiseksi tuli *sosiaaliset kontaktit*. Ryhmäläisistä kaikki muut ovat sitä mieltä, että sosiaaliset kontaktit tulevat toiseksi, yhden mielestä sosiaalisten

kontaktit olisivat ensimmäisenä. Kaikki ovat kuitenkin sitä mieltä, että *päivärytmi* eli elämänhallinta tulee viimeisenä. (Kokousmuistio 2/3 2013.)

5.2 Arvoista tavoitteisiin ja tililuokkiin

Seuraavaksi oli tärkeää luoda yhdistyksen sosiaaliset tavoitteet. Sosiaalinen tavoite on tila, mihin yhdistys toiminnallaan pyrkii (Merenmies & Sevón 2007, 15). Sosiaalisista tavoitteista muodostuvat sosiaalisen tilinpidon tililuokat.

Luotuamme yhdessä toiminnanohjaajan sekä asiakkaiden kanssa Kurikan työhakijat ry:lle arvot, kokoonnuimme ohjausryhmän kanssa toisen kerran. Kokoontumisella kävimme läpi, mitä tähän mennessä on tehty. Toin kokouksessa esille myös aiempia tehtyjä sosiaalisia tilinpitoja ja tutustuimme niissä oleviin tililuokkiin. Samalla mietimme, millaisia tililuokkia voisimme muodostaa, mitä tietoa meillä on jo saatavilla ja mitä pitäisi vielä koota.

Päivärytmi / elämänhallinta aiheutti keskustelua ohjausryhmässä, koska tällaiset asiat ovat tärkeitä, mutta arvona päivärytmi ei kuitenkaan oikein voi olla. Pohdimme voisiko tililuokkana toimia asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinta, koska tämä pitäisi sisällään päivärytmin. Näin muodostui tililuokka 100 'Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinta'.

Arvoista luottamus nousi esille sen vuoksi, että luottamusta tarvitaan työyhteisössä. Luottamus työtovereita ja henkilökuntaa kohtaan luo turvallisen työympäristön. Turvalliseen työyhteisöön jokainen uskaltaa tulla omana itsenään eikä tarvitse pelätä tulevaisuutta. Uskalletaan näyttää tunteita, kun on kohdattu haasteellisia tilanteita ja tällaisissa tilanteissa on mahdollisuus saada tukea työyhteisöltä. Työyhteisöstä voidaan saada tukea silloin, kun tuen saanti muista sosiaalisista kontakteista ei ole mahdollista. Luottamuksellinen ja turvallinen työyhteisö madaltaa kynnystä toiminnassa osallistumiseen. Näin hiljalleen alkoi itää ajatus seuraavasta tililuokasta. Tutkiessani aiempia sosiaalisia tilinpäätöksiä muotoutui päätös tililuokasta 200 'Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö'.

Kokoontumisessa ohjausryhmän kanssa keskusteluissa useasti nousi esille, miten paljon erilaisia palveluja Kurikan Työnhakijat ry tarjoavat toiminnassa olevien lisäksi

myös muille henkilöille ja ryhmille. Näiden palveluiden näkyväksi tuominen olisi ulkoisille sidosryhmille tärkeää (Kokousmuistio 3/3 2013.). Tämän pohjalta alkoi muotoutua tililuokka 300 'Kurikan Työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle'.

Keskusteluissa nousi esille muitakin tililuokkaehdotuksia, esimerkiksi 'jatkopolku työtoiminannan jälkeen'. Kävimme läpi myös opinnäytetyöni rajauksia. Keskustelimme siitä, että mahdollisuuteni olisi opinnäytetyön kautta paneutua kahteen tai korkeintaan kolmeen tililuokkaan. Ohjausryhmän kokoontumisessa toiveita, ideoita ja ehdotuksia tuleviksi tililuokiksi tuli runsaasti. Niistä olisi voinut muodostaa useampia tililuokkia. Tämän vuoksi sovimme, että voin muodostaa tililuokat itse esille tulneiden keskustelujen pohjalta (Kokousmuistio 3/3 2013.) Näiden keskustelujen pohjalta aloitin työni tililuokkien parissa.

Kuvio 5. Kehittämisen prosessin etenemisestä.

5.3 Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinnan tukeminen

Sosiaalityön tehtävänä on tukea ja edistää henkilöitä omien voimavarojen etsimisessä ja niiden käyttöön ottamisessa sekä itsenäiseen selviytymiseen kannustaminen (Karvinen 1993, 22, Raunion 2009, 87 mukaan). Tämän kappaleen nimi 'Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinnan tukeminen', on sama kuin tililuokan 100 nimi.

Tililuokkaan 100 kerättiin tietoa kolmella erilaisen kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeet toimivat mittausvälineinä. Kyselylomakkeista saatujen tietojen avulla pystyimme seuraamaan tavoitetason toteutumista. Tililuokkaan 100 kerättiin tietoa hymy- ja surunaama-kyselylomakkeiden avulla. Hymy- ja surunaama-kyselylomakkeiden avulla kerättiin tietoa Tiina Linnan luennosta terveellisistä elämäntavoista 19.6.2013. Luento pidettiin Kurikan työnhakijat ry:n tiloissa. Kyselylomakkeeseen vastasi 14 henkilöä, kaikki luennolle osallistuneet. Kyselykaavake täytettiin heti tilaisuuden jälkeen. Toteutin hymy- ja surunaamakyselyiden laatimisen (liite 6). Toiminnanohjaaja oli vastuuhenkilö kyselyiden täyttämistä. Toiminnanohjaaja ohjeisti kyselyiden täyttämisen ja häneltä oli mahdollisuus kysyä neuvoja ongelmatilanteissa.

Hymy- ja surunaama-kyselylomakkeiden avulla kerättiin tietoa myös Jyväskylän virkistyspäivän retkestä 25.6.2013. Kyselylomakkeeseen vastasi 15 henkilöä eli kaikki virkistyspäivän retkelle osallistuneet. Kyselylomake annettiin virkistyspäivän retkelle osallistuneille täytettäväksi linja-autossa kotiintulomatalla. Toteutin hymy- ja surunaama kyselyiden laatimisen (liite 5). Toiminnanohjaaja oli vastuuhenkilö kyselyiden täyttämistä. Toiminnanohjaaja ohjeisti kyselyiden täyttämisen ja häneltä oli mahdollisuus kysyä neuvoja ongelmatilanteissa.

Kolmas kyselylomake täytettiin vuoden 2013 lopussa (liite 4). Kyselylomakkeet täytettiin Kurikan Työnhakijoiden tiloissa. Kyselylomakkeen täytti 16 henkilöä. Paikalla oli koko ajan Kurikan Työnhakijoiden atk-tukihenkilö. Jos kyselylomakkeen täyttäjille tulisi ongelmia kysymysten ymmärtämisessä tai muuta kysyttävää kyselylomakkeesta, voisivat he kääntyä niiden kanssa atk-tukihenkilön puoleen. Atk-tukihenkilö valittiin tilanteeseen ohjaajaksi sen vuoksi, että toivoimme saavamme mahdollisimman luotettavia ja rehellisiä vastauksia. Atk-tukihenkilö ei ollut sitoutunut sosiaalisen

tilinpidon prosessin toteutukseen ja alensi henkilöiden kynnystä kysyä apua ongelmakohdissa. Kyselylomakkeet täytettiin nimettömänä, joten vastauksista ei selvinnyt vastaajan henkilöllisyys.

Taulukossa 1 kuvaan Kurikan työnhakijat ry:n sosiaalisen tilinpidon tililuokkaa 100. Taulukon vasemmassa reunassa ovat tililuokan tavoitteet. Tavoitteen toteutumisen seuraamiseksi on luotu tavoitetta seuraava asia, indikaattori/tavoitetaso. Yhden tavoitteen saavuttamisen osoittamiseksi tarvitaan enemmän kuin yksi indikaattori. Tavoitetason mittaamiseen voidaan käyttää mittausvälineenä esimerkiksi kyselyä, haastattelua tai tilastotietoa. Tililuokan 100 mittausvälineinä on käytetty kahta erilaista kyselylomaketta. Esittelen seuraavassa kappaleessa kyselylomakkeet ja niiden täytön toteutumisen. Kolmannessa sarakkeessa näkyy kysymys, jonka avulla olen kerännyt tietoa tavoitetason toteutumisesta. Viimeisessä sarakkeessa näkyy kysymyksistä saadut tulokset.

Taulukko 1. Tililuokka 100 Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinnan tukeminen

Tavoite	indikaattorit / tavoitetaso	Kysymykset	Tulos
110 Asiakkaiden jaksaminen paranee ja itsetunto nousee	111 Asiakkaat arvioivat itsetuntonsa parantuneen 112 Asiakas kokee tulleen kuulluksi	Saan osallistua työtoimintaan omana itsenäni Olen saanut olla mukana työtoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa	Keskiarvo 4,75. Kukaan ei antanut arvosanaa 3 tai alle. Keskiarvo 4,0. Kukaan ei antanut arvosanaa 2 tai alle.
120 Asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia tukeva	121 Asiakas on saanut tietoa terveellisistä elämäntavoista	Saitko luennolta uutta tietoa? Pitäisikö tällaisia luentoja olla useammin? Haluaisitko sanoa luennosta jotain?	:) =10 ja :(=4 Vastaajia yht: 14 :) = 8 ja :(=5 sekä yksi oli valinnut välistä Vastaajia yht.= 14
	122 Asiakkaan normaalin päivärytmin tukeminen	Millaisia vaikutuksia olet huomannut työtoiminnalla olevasi arkeen?	
	123 Asiakas on osallistunut ohjattuun liikuntapäivään, joka on sisältänyt kuntotestin	Onko asiakas osallistunut liikuntapäivään?	Osallistumis prosentti 93%
	124 Asiakkaan kannustaminen liikkumiseen	Onko asiakas osallistunut	Tätä kohtaa ei saatu kerättyä vielä tällä tilikaudella. Kerääminen aloitettiin vasta marraskuussa 2013.
130 Henkisen hyvinvoinnin tukeminen	Virkistyspäivä Retki Viherlandiaan ja Veljekset Keski-Suomelle Tuuri	Olisitko tehnyt tällaista reissua itse? Millä mielellä olet nyt retken jälkeen?	:) = 1 ja :(= 14 Vastaajia yht: 15 :) =14 , yksi oli laittanut :) välistä : (ja :(= 0

Ensimmäinen tavoite on 110 'Asiakkaiden jaksaminen paranee ja itsetunto nousee'. Työn tai tekemisen pitäisi tuntua mielekkäältä, että se tuottaisi hyvinvointia arkeen. Mielekkyyteen vaikuttaa työn sisältö ja määrä sekä työpaikan sosiaaliset suhteet (Raijas 2011, 250 – 251). Työn mielekkyyteen vaikuttaa se, että asiakas tuntee tulleensa kuulluksi. Asiakkaan motivaatio ja sitoutuminen työtään kohtaan kasvaa, kun hän kokee, että voi itse olla mukana vaikuttamassa työhönsä.

Toinen tavoite on 120 'Asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia tukeva'. Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnan yhtenä tarkoituksena on tukea asiakkaan voimaantumisen ja elämänhallinnan osa-alueetta päivärytmiä. Päivärytmin tärkeydestä olimme käyneet keskusteluja aiemmin ohjausryhmässä sekä toimintaan osallistuvien kanssa. Kyselylomakkeen (liite 4) avoimessa kysymyksessä millaisia vaikutuksia olet huomannut työtoiminnalla olevan? Esille nousi seuraavia ajatuksia päivärytmistä.

Parempi päivärytmi. (Kyselylomake 1.)

On rytmittänyt arkeani, tekemisen puutetta ei ole ollut ja on ollut jokin syy nousta aamulla ylös sängystä. On tullut nähtyä muitakin ihmisiä, mikä on aktivoinut. (Kyselylomake 2.)

Se tuo ryhtiä arkeen. Kotityöt sujuvat rivakammin kuin työttömänä ollessa. (Kyselylomake 3.)

Positiivisia. Rytmiiä arkeen. Piristystä päivään. (Kyselylomake 4.)

Tosi hyviä vaikutuksia pääsee työrytmiin. Ei tarvitse olla 24/7 sisällä kotona ja pyöritellä sormia onneksi on saanut tällaisen kuntouttavan homman järjestettyä. (Kyselylomake 5.)

Vastaavasti esille nousi seuraavia kommentteja:

Ei oikein mitään teen samaa kotona. (Kyselylomake 7.)

Ei yhtään mitään, päivähoitoa! (Kyselylomake 8.)

Tavoite on 120 'Asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia tukeva'. Kurikan Työnhakijoiden ry:n tarkoituksena on ollut vuodelle 2013 lisätä työtoiminnan sisältöön ohjattua liikuntaa. Liikunnalla on hyvinvointia ja terveyttä lisääviä vaikutuksia. Liikunnan tarkoituksena kohottaa osallistujien työkykyä. Tämän tavoitteen saavuttamista seuramme seuraavien tavoitetasojen avulla. Työtoimintaan osallistuneille järjestettiin kevään 2013 aikana liikuntapäivä. Kurikan kaupungin vapa-ajansuunnittelija Niko Savinainen ohjasi liikuntapäivää. Osallistujat kokoontuivat Kurikan urheilukentälle. Päivän aikana osallistujien oli mahdollisuus osallistua kuntotestiin sekä saada tietoutta liikunnasta. Kuntotestin tulos jäi vain henkilön omaan tietoon antaen hänelle tietoa oman kunnon tämän hetkisestä tilanteesta. Liikuntapäivän osallistumisen prosentti oli 93%.

Liikuntaan oli työtoiminnassa tarkoitus vuoden 2013 kannustaa myös kuukausittaisen liikuntataulukon avulla. Taulukon laadinnasta vastasi työtoiminnanohjaaja. Taulukko toimisi rasti ruutuun-menetelmällä sisältäen erilaisia liikunta muotoja, suorituspäivät sekä henkilöiden nimet. Jokainen henkilö sai itse käydä merkkäämässä rastin omalle kohdalleen, minä päivänä ja mitä liikuntaa hän oli harrastanut. Taulukon tarkoituksena oli kannustaa työtoiminnassa olevia liikkumaan. Liikuntataulukon käyttöönottoa aloitettiin harjoittelemaan vasta marras- ja joulukuussa 2013. Tilikaudelle 2013 emme saaneet tuloksia liikuntataulukon käytöstä.

5.4 Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö

Tämän kappaleen nimi 'Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö' toimii tililuokan 200 nimenä. Kolmannen sektorin, kuten Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnalla, voi olla erityisen ratkaiseva merkitys henkilön oman identiteetin luomiselle tilanteissa, joissa henkilön oma identiteetti ajautuu käännekohtaan. Tällaisia käännekohtia voivat olla esimerkiksi työttömyys, päihdeongelman kehittyminen tai muu elämänkriisi. Yhdistyksen toiminnan kautta tukea voidaan saada vertaistuen muodossa. Erityisen tärkeitä tilanteita ovat sellaiset, joissa sosiaalinen verkosto on heikko tai se toimii vähäosaisesti yksilön kannalta. Yhteisössä yksilö voi saada toisen yksilön tuen. Tämä on tärkeää oman identiteetin uudelleen rakentamisen kannalta. Näin yksilöllisyys ja yhteisöllisyys kietoutuvat yhteen. (Möttönen & Niemelä 2005, 72.)

Taulukossa 2 kuvaan Kurikan Työnhakijat ry:n sosiaalisen tilinpidon tililuokkaa 200. Tililuokka 200 sisältää kolme tavoitetta. Tavoite 210 'Asiakas on saanut riittävästi ohjausta ja tukea työtoiminnassa' muodostui siitä, että Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnan tavoitteena on toimia matalan kynnyksen tulomahdollisuutena sekä se, että järjestettävä toiminta on kohtuullisen pientä mahdollistaen yksilökohtaisen ohjauksen toimintaan osallistuvalla. Toiminnan tarkoituksena on rakentaa hyvinvointia osallistujille pienin askelin. Tavoite 220 'Asiakas kokee työn mielekkääksi ja haasteelliseksi'. Ihmiselle on tärkeää kuulua johonkin yhteisöön ja päästä toteuttamaan itseään sekä tuntea itsensä merkitykselliseksi (Niemelä 2009, 227.) Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnassa yritetään löytää jokaiselle sellaista tekemistä, jossa toimintaan osallistuva kokee mielekkääksi sekä osaavansa. Tavoite 230 'Työtoiminnassa on turvallinen ilmapiiri'. Ajatus tästä tililuokasta lähti itämään käydessämme keskusteluja Kurikan Työnhakijat ry:n arvoista ja sosiaalisten kontaktien tärkeydestä. Tärkeä osa ihmisen hyvinvointia ovat yhteisölliset suhteet. Yhteisössä jossa on turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri voi tuntea rentoutuvansa ja olevan suojassa. Tällaisessa yhteisössä voi luottaa toisen ihmisen avuliaisuuteen ja hyvään tahtoon (Pessi & Seppänen 2011, 288 – 289.). Turvallisessa työyhteisössä on helppo kysyä ohjeita ja neuvoja, jos itse ei tiedä miten toimia.

Tililuokan 200 tavoitetasojen saavuttaminen mittausvälineenä käytettiin kyselylomaketta (liite 4). Tililuokan 200 kyselylomakkeet täytettiin Kurikan työnhakijoiden tiiloissa. Kyselylomakkeen täytti 16 henkilöä. Paikalla oli koko ajan Kurikan työnhakijoiden atk-tukihenkilö. Jos kyselylomakkeen täyttäjille tulisi ongelmia kysymysten ymmärryksessä tai muuta kysyttävää kyselylomakkeesta, voisivat he kääntyä niiden kanssa atk-tukihenkilön puoleen. Atk-tukihenkilö valittiin tilanteeseen ohjaajaksi sen vuoksi, että toivoimme saavamme mahdollisimman luotettavia ja rehellisiä vastauksia. Atk-tukihenkilö ei ollut sitoutunut sosiaalisen tilinpidon prosessin toteutukseen ja alensi henkilöiden kynnystä kysyä apua ongelma kohdissa. Kyselylomakkeet täytettiin nimettömänä, joten vastauksista ei selvinnyt vastaajan henkilöllisyys.

Tätä samaa kyselylomaketta käytettiin myös kohdassa tililuokka 100. Kyselylomake sisältää useita kysymyksiä. Näin saman kyselylomakkeen eri kysymykset ja kysymysten tulokset vastaavat eri indikaattoreihin/tavoitetasoihin.

Taulukko 2. Tililuokka 200 Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö

Tavoite	indikaattorit / tavoitetaso	Kysymykset	Tulos
210 Asiakas on saanut riittävästi ohjausta ja tukea työtoiminnassa	211 Asiakas on kokenut tulleensa kohdelluksi tasa-arvoisesti	Koen olevani tasa- arvoinen muiden kanssa työtoiminnassa	Keskiarvo 4,4. Kukaan ei antanut arvosanaa 2 tai alle.
	213 Asiakas on saanut riittävästi yksilöllistä ohjausta	Olen saanut riittävästi yksilöllistä ohjausta työtoiminnassa	Keskiarvo 4,4. Kukaan ei antanut arvosanaa 2 tai alle.
220 Asiakas kokee työn mielekkääksi ja haasteelliseksi	221 Asiakas tulee mielellään työtoimintaan	Tulen mielelläni työtoimintaan	Keskiarvo 4,3. Yksi vastaajista oli antanut arvosanan 2. Kukaan ei antanut arvosanan 2 alle.
	222 Asiakas on saanut toteuttaa omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan työtoiminnassa	Olen saanut tehdä työtoiminnassa sellaista missä koen olevani hyvä? Koen, että osaamiseni on huomioitu toiminnassa?	Keskiarvo 4,1. Yksi vastaajista oli antanut arvosanan 2. Kukaan ei antanut arvosanan 2 alle. Keskiarvo 4,375. Kukaan ei antanut arvosanaa 2 tai alle.
230 Työtoiminnassa turvallinen ilmapiiri	231 Työtoiminnassa on hyvä yhteishenki ja yhteishenki koetaan tärkeäksi osaksi toimintaa	Työtoiminnassa on hyvä yhteishenki? Koen yhteishengen tärkeäksi osaksi työtoimintaa?	Keskiarvo 4,8. Kukaan ei antanut arvosanaa 3 tai alle. Keskiarvo 4,9. Kukaan ei antanut arvosanaa 3 tai alle.
	232 Toimintaan uskalletaan osallistua omana itsenään	Saan osallistua työtoimintaan omana itsenäni?	Keskiarvo 4,75. Kukaan ei antanut arvosanaa 3 tai alle.

Työssä, jossa asiakas saa toteuttaa omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan, luo onnistumisen tunteita. Tällaiset kokemukset lisäävät asiakkaan hyvinvointia. Yhteisöön, jossa on turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri, asiakas uskaltaa tulla omana itsenään. Turvallisessa yhteisössä on mahdollisuus toimivaan vertaistukeen. Turvallisessa työyhteisössä on helppo kysyä ohjeita ja neuvoja, jos itse ei tiedä miten toimia. Seuravana mietteitä Kurikan Työnhakijat ry:n työyhteisöstä.

On tärkeää, että saan tavata muita ihmisiä ja tehdä asioita, vaikken niissä niin hyvä välttämättä olekaan. (Kyselylomake 13.)

Positiivinen vaikutus * rahallisesti, * tuntee kuuluvansa porukkaan, * Saa toteuttaa itseänsä. Hienoa toimintaa, joka mahdollistaa työntekoa vastaavan päivän. (Kyselylomake 6.)

Hyvä työpaikka. Hyvä työporukka. On hyvä asia saada rytmin arkeen, olen tykännyt olla töissä täällä olen kiitollinen siitä että minusta on tykätty täällä olost. (Kyselylomake 10.)

5.5 Kurikan Työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle

Tämän kappaleen nimi toimii Kurikan Työnhakijoiden sosiaalisen tilinpidon tililuokan 300 nimenä 'Kurikan Työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle'. Tililuokan 300 ajatus syntyi siitä, että ohjausryhmän molemmilla koontumisilla heräsi keskustelua Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnan monimuotoisuudesta. Tililuokka 300 koostuu kuudesta tavoitteesta.

Tavoite on *310 työllistäjänä*. Vuosina 2009 - 2011 toiminta on ollut käynnissä 15 henkilön voimin, näistä kaksi - toiminnanohjaaja ja keittäjä - ovat olleet työsuhhteessa. Vuosien saatossa toiminta on muuttunut ja kasvanut. Tällä hetkellä yhdistys toimii 20 henkilön voimin, näistä kaupungin toiminta- avustuksella palkattuja on kaksi. Kuntouttavan työtoiminnan merkitys on kasvanut ja suurin osa yhdistyksessä työskentelevistä ovat kuntouttavan työtoiminnan jaksolla. Kuntouttava työtoiminta on uusimpia työmuotoja sosiaalityössä. Kuntouttavassa työtoiminnassa pyritään eri viranomaistahojen kanssa yhteistyössä tukemaan ja osallistamaan henkilöitä, joilla ei ole mahdollisuutta päästä kiinni työelämään tavanomaisia "väyliä" pitkin. (Niemelä 2009, 228.) Mittausvälineenä on käytetty yhdistyksen tilastotietoja.

Taulukko 3. Kurikan työnhakijoiden työtoiminnassa olevien henkilöiden määrä 2013

Tavoite	indikaattori/tavoitetaso	Tulos
310 Työllistäjänä	311 Työsuhhteessa	2 henkilöä
	312 Kuntouttavan työtoiminnan jaksolla	27 henkilöä
	313 Yhteensä	29 henkilöä

Tavoite on *320 työllistämisen tukemiseen olevia muita paikkoja*. Tällä hetkellä suurin osa yhdistyksessä työskentelevistä ovat kuntouttavan työtoiminnan jaksolla. Kurikan Työnhakijat ry tarjoaa tarpeen mukaan myös erilaisia muita työllistymistä edistäviä jaksoja niitä tarvitseville. Tavoitteen toteutumista seurataan indikaattoreiden avulla, joita ovat erilaiset työllistymistä tukevat jaksot. Mittausvälineenä on käytetty yhdistyksen tilastotietoja.

Taulukko 4. Muita työllistymistä edistäviä paikkoja

Tavoite	Indikaattori/tavoitetaso	Tulos
320 Työllistymisen tukemiseen olevia muita paikkoja	321 Työkokeilussa 322 Työssäoppimis/ työharjoittelu paikkoja 323 Muulla tuetulla jaksolla	1 henkilö

Tavoite on *330 kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeinen jatkopolku*. Kuntouttavan työtoiminnan jakson kesto määräytyy yleensä asiakkaan tarpeen mukaan. Kuntouttavan työtoiminnan jaksoja voi olla eri kestoisia. Kuntouttavan työtoiminnan jakson vähimmäiskesto on kolme kuukautta. Valitsin kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeisen jatkopolun tähän sen vuoksi, että tällä hetkellä toimintaan osallistuvista on kuntouttavan työtoiminnan jaksolla.

Taulukko 5. Kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeinen jatkopolku 2013

Tavoite	mittausväline	Tulos:
330 Kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeinen jatkopolku	331 Kuntouttavan työtoiminnan jaksolla 332 Kuntouttava työtoiminta jakso on päättynyt 333 Äitiyslomalla 334 Saanut työsopimuksen 335 Työkunto/eläke selvityksissä 336 siirtynyt eläkkeelle	9 henkilöä, joista 2 on kuntouttavalla työtoiminnalla toisessa työpisteessä 12 henkilöä 1 henkilö 1 henkilö 2 henkilöä 1 henkilö

Tavoite on *340 Keskeytysten vähäisyys*. Kurikan Työnhakijat ry:llä on vuodessa erilaisilla työtoiminnan jaksoilla mukana olevia henkilöitä. Näemme edellisessä taulukossa tavoitteen 330 Kuntouttavan työtoiminnan jakson jälkeinen jatkopolku. Haluttiin tietää, suorittivatko kaikki työtoimintansa jakson loppuun. Vuonna 2013 Kurikan Työnhakijoissa erilaisilla työtoiminnan jaksoilla olleista yksi jakso päättyi keskeytykseen. Tämän tavoitetason mittausvälineenä ovat toimineet Kurikan Työnhakijat ry:n tilastotiedot.

Taulukko 6. Keskeytysten vähäisyys

Tavoite	Indikaattori/tavoitetaso	Tulos
340 Keskeytysten vähäisyys	341 Keskeyttänyt jakson	1

Tavoite on *350 Kurikan Työnhakijat terveyden ja hyvinvoinnin vahvistajana*. Tämä tavoite sai alkunsa siitä, että Kurikan Työnhakijat ry:llä toiminnan tavoitteena on tukea, ohjata ja neuvoa sekä antaa tietoja terveellistä ja hyvinvointia edistävästä mahdollisuuksista.

Taulukko 7. Kurikan Työnhakijat terveyden ja hyvinvoinnin vahvistajana.

Indikaattori/ Tavoitetaso	Mittausväline	Tulos
351 Terveellisiin elämäntapoihin tukeminen	Tapahtuma kalenteri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Luento terveellisistä elämäntavoista. 2. Ohjattu liikuntapäivä, kuntotesti 3. Kuukausi listat liikunnan tukemisessa
352 Henkisen hyvinvoinnin tukeminen	Tapahtuma kalenteri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Virkistyspäivä, retki Jyväskylän seudun työttömien tiloihin ja Viherlandiaan sekä Veljekset Keskiselle Tuuriin 2. Kurikan seurakunnan kanssa yhteistyössä järjestetty leiripäivä Kurikan Saukkorannassa sekä Joulu- ja Pääsiäiskirkko ja niiden jälkeen jatketaan keskustelutilaisuudella.

Tavoitetaso 351 on terveellisiin elämäntapoihin tukeminen. Tavoitetason seuraimiseksi käytettiin mittausvälineenä Kurikan Työnhakijat ry:n vuoden 2013 toimintakalenteria. Toimintakalenterissa oli kolme terveellisiin elämäntapoihin tukevaa tapahtumaa.

Tiina Linna kävi Kurikan Työnhakijoilla pitämässä luentoa 19.6.2014. Luennon tarkoituksena oli antaa tietoa, mutta myös tukea terveellisten elämäntapojen valitsemisessa. Tältä luennolta kerättiin palautetta myös hymy- ja surunaama-kyselykaavakkeen avulla. Vastasin kyselykaavakkeen laatimisesta (liite 6). Kyselylomakkeen täyttämisen ohjaamisesta ja täyttämisestä vastuuhenkilönä vastasi toiminnanohjaaja. Kaikki luennolle osallistuvat vastasivat kyselyyn. Vastaajia oli yhteensä 14. Taulukossa seitsemän vasemmalla näkyy kyselylomakkeen kysymykset numeroituna. Kysymysten jälkeen hymy- ja surunaamoista saadut tulokset.

Taulukko 8. Hymy- ja surunaama kyselyn tulokset luennosta

1	MILLÄ MIELELLÄ SAAVUIT LUENNOLLE		yht: 13		yht: 1
2	MITÄ MIELTÄ OLIT LUENNOSTA		yht:14		yht:0
3	SAITKO LUENNOLTA UUTTA TIETOA		yht: 10		yht:4
4	PITÄISIKÖ TÄLLAISIA LUENTOJA OLLA USEAMMIN		yht: 8		yht:5
5	MILLÄ MIELELLÄ OLET NYT LUENNON JÄLKEEN		yht: 13		yht:1

*Kohdan 4 kysymykseen yksi osallistujista ja oli piirtänyt ympyrän hymy- ja surunaamojen väliin.

Kyselykaavake sisälsi avoimen kysymyksen: haluaisitko vielä sanoa luennosta jotain? Avoimeen kysymykseen oli tullut myös vastauksia.

Luento oli vapaa muotoinen ja hyvää keskustelua. (Kyselylomake 14.)

Hyvää tietoa mutta tuli vähän masennus kun huomas että pitää tehdä muutosta itessä. (Kyselylomake 8.)

Hyviä taulukoita (lisää). (Kyselylomake 6.)

Riittävästi tietoa sain, eri aiheita oli kiitettävästi. (Kyselylomake 5.)

Oli hyvää keskustelua yritän tästä päivästä katsoa mitä syön. (Kyselylomake 4.)

Kiitos kun kävit pitämässä luentoa. (Kyselylomake 12.)

Luento oli herättänyt toisissa osallistujissa toisenlaisia ajatuksia:

Liikaa yhden ihmisen murheisiin paneuduttiin. (Kyselylomake 13.)

samoja luentoja joka paikas, testit yms potaskaa, lupaukset jatkohoidosta tutkimuksista tyhjää (kaksi sanaa joista lukija ei saa selvää) joka maksaa ei anneta köyhälle kun ei yksityispotilas! (Kyselylomake 7.)

Tiina Linnan luennon lisäksi tapahtumakalenterissa oli kaksi muuta tilaisuutta, joiden tarkoituksena oli tukea ja ohjata terveellisten elämäntapojen valinnassa. Toinen tällainen tapahtuma oli ohjattu liikuntapäivä, joka järjestettiin kevään 2013 aikana. Kurikan kaupungin vapa-ajansuunnittelija Niko Savinainen ohjasi liikuntapäivää. Osallistujat kokoontuivat Kurikan urheilukentälle. Päivän aikana osallistujilla oli mahdollisuus osallistua kuntotestiin sekä saada tietoutta liikunnasta. Kuntotestin tulos jäi vain henkilön omaan tietoon, antaen hänelle tietoa oman kunnon tämän hetkisestä tilanteesta. Liikuntapäivän osallistumisen prosentti oli 93%. Kolmas tapahtumakalenterin merkintä terveellisen elämäntapojen tukemiseksi olivat kuukausittain täytettävät liikuntalistat. Liikuntalistojen tarkoituksena kannustaa ja tukea toiminnassa olevia liikkumaan. Liikuntalistojen avulla henkilöllä itsellään oli mahdollisuus seurata oman liikuntansa aktiivisuutta. Liikuntataulukon käyttöönottoa aloitettiin harjoittelemaan vasta marras- ja joulukuussa 2013.

Tavoitetaso 352 on henkisen hyvinvoinnin tukeminen. Kurikan työnhakijat ry:n toiminnan tarkoitus terveydellisen hyvinvoinnin tukemisen lisäksi tukea, ohjata ja neuvoa sekä antaa tietoja henkilöiden henkiseen hyvinvointiin. Mittausvälineenä käytettiin Kurikan työnhakijat ry:n tapahtuma kalenteria. Tilikauden 2013 vuoden aikana tapahtuneista henkistä hyvinvointia vahvistavista tilaisuuksista.

Henkisen hyvinvoinnin tukemiseksi järjestettiin virkistyspäivä, tutustuminen Jyväskylänseudun työttömien tiloihin ja takaisin tullessa käynti Viherlandiaan ja Veljekset Keskisille Tuuriin järjestettiin 25.6.2013. Tältä virkistyspäivän retkeltä kerättiin palautetta hymy- ja surunaama-kyselykaavakkeen avulla. Vastasin kyselykaavakkeen laatimisesta (liite 5). Kyselylomakkeen täyttämisen ohjaamisesta ja täyttamisestä

vastuuhenkilönä vastasi toiminnanohjaaja. Kaikki virkistyspäivän retkelle osallistuvat vastasivat kyselyyn. Vastaajia oli yhteensä 15. Taulukossa kahdeksan vasemmalla näkyvät kyselylomakkeen kysymykset numeroituna. Kysymysten jälkeen hymy- ja surunaamoista saadut tulokset.

Taulukko 9. Hymy- ja surunaama kyselyn tulokset virkistyspäivästä.

1	MILLÄ MIELELLÄ LÄHDIT RETKELLE		yht:13		yht:2
2	OLISITKO YKSIN TEHNYT TÄLLAISTA RETKEÄ		yht:1		yht:14
3	PITÄISIKÖ TÄLLAISIA RETKIÄ JÄRJESTÄÄ USEAMMIN		yht:14		yht:1
4	MILLÄ MIELELLÄ OLET NYT RETKEN JÄLKEEN		yht:14		yht:0

*Kohdassa 4 yksi vastaaja oli piirtänyt viivan hymy- ja surunaaman välille.

Kyselykaavake sisälsi avoimen kysymyksen: Haluaisitko sanoa retkestä vielä jotain? Avoimeen kysymykseen oli tullut seuraavia vastauksia

Retki oli muuten piristävä, pääsi pois omasta arjesta hetkeksi. Linjuri matka on leppoinen. (Kyselylomake 15.)

Kaikki sujui erittäin hyvin. Ihanaa kun linja-autossa oli hyvä ilmastointi kiva päästä työkavereiden kanssa yhteiselle reissulle. Kiitokset matkajärjestäjälle! (Kyselylomake 14.)

Oli mahtavaa olla retkellä mukavia ihmisiä hyvä porukka. (Kyselylomake 7.)

Tosi mukava reissu ja mukava työporukka, henkilökunta tosi paljon kiitoksia kun järjestettiin tällainen reissu. (Kyselylomake 4.)

Kyselykaavakkeen avoimeen kysymykseen oli tullut myös palautetta mitä toivottaisiin huomioitavan tulevia retkiä suunniteltaessa.

Olisi hyvä saada (lukija ei ole varma sanasta miehillekin) kiinnostavaa enemmän. (Kyselylomake 11.)

Retki muuten mukava, matkakohde vapaampi ”keskusta” sinne aivan pituus hyvä. Suomen kaupungit ennestään tuttuja joten kohde vaikea valinta (sana josta kirjoittaja ei saa selvää) kannatettava mutta vaikka onkireissu ajaa saman asian. (Kyselylomake 12.)

Kurikan Työnhakijat ry:n tapahtumakalenterissa oli myös seuraavia henkisen hyvinvoinnin tukemiseksi järjestettyjä tilaisuuksia: Kurikan Työnhakijat ry järjestää Kurikan seurakunnan kanssa yhteistyössä leiripäivän Kurikan Saukkorannassa sekä Joului- ja Pääsiäiskirkon. Kirkon menojen jälkeen jatketaan keskustelutilaisuudella.

Tavoite on *360 palvelu vastaa monenlaisiin käyttäjä tarkoituksiin*. Kurikan Työnhakijat ry tarjoavat myös palvelujaan toimintaan osallistuvien lisäksi muille Kurikan työttömille työnhakijoille sekä järjestävät tilaisuuksia, jotka ovat avoimia kaikille.

Taulukko 10. Palvelu vastaa monenlaisiin käyttäjä tarkoituksiin.

Indikaattori/Tavoitetaso	Mittausväline	Tulos
361 Hyvinvoinnin tukeminen	Tapahtumakalenteri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ruokailu tiistaisin ja torstaisin kaikille Kurikan työttömille. 2. Kaikille Kurikan työttömällä mahdollisuus hakea uimalippuja Kurikan Molskikseen.
362 Tiedon tukeminen ja ohjaus	Tapahtumakalenteri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaikilla Kurikan työttömällä mahdollisuus käyttää atk-päätettä ja saada ohjausta tarvittavien lomakkeiden täytössä ja käytöstä.
363 Erilaiset tilaisuudet	Tapahtumakalenteri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirpputori 2. Myyjäiset (kevät-, vappu-, syys- ja joulumyyjäiset)

Tavoitetaso 361 on hyvinvoinnin tukeminen. Mittausvälineenä käytimme Kurikan Työnhakijat ry:n tapahtumakalenteria vuodelta 2013. Tapahtumakalenterista on poi-

mittu ne tapahtumat, mitkä koskevat työtoimintaan osallistuvien lisäksi kaikkia Kurikan työttömiä tai ovat kaikille avoimia tapahtumia. Kurikan Työnhakijat ry järjestää kaikille Kurikan työttömille ruokailu tiistaisin ja torstaisin. Kurikan Työnhakijat ry:n toimintaan osallistuvilla on myös mahdollisuus osallistua ruokailuun. Kurikan Työnhakijoilla on ollut tavoitteena saada erityisesti lapsiperheitä ruokailemaan. Tavoitteen saavuttamiseksi on alettu järjestää ruokailuja niin, että alle kouluikäiset lapset voisivat ruokailla ilmaiseksi, maksavan vanhempansa seurassa. Ruokailijoiden määrä vaihteli kuukausittain, 30- 65 ruokailijaa. Ruokailijoiden määrään muutos ei ollut tuonut nousua aiempiin vuosiin verrattuna. Ruokailijoiden kuukausittaisesta käynti määrästä on saatu Kurikan Työnhakijat ry:n tilastotiedoista. Kurikan Työnhakijat ry:ltä on mahdollisuus saada uimalippuja Kurikan Molskiksen uimahalliin. Uimalippuja saavat noutaa työnhakijoiden tiloista toimintaan osallistuvien lisäksi kaikki Kurikan työttömät.

Tavoitetaso on 362 tiedontukeminen ja ohjaus. Kaikilla ei ole mahdollisuutta hankkia itselleen atk-päätettä tai atk-päätellä ei ole mahdollista asioida internet-palveluissa. Nykyään suurin osa palveluista on käytettävissä sähköisesti, esimerkiksi erilaisia hakemuksia voi täyttää ja lähettää internetin kautta. Kurikan Työnhakijoiden tiloissa on atk-pääte. Tämä atk-pääte on kaikkien Kurikan työttömien käytettävissä, esimerkiksi työnhakua edistävien asioiden suhteen. Tarvittaessa Kurikan Työnhakijoiden atk-päätteestä vastaavalta työntekijältä saa ohjausta ja neuvontaa erilaisten lomakkeiden täytössä ja käytöstä.

Tavoitetaso on 363 erilaiset tilaisuudet. Kurikan Työnhakijat ry järjestää kaikille avoimia tilaisuuksia, kuten kirpputori ja myyjäiset: kevät-, vappu-, syys- ja joulumyyjäiset. Näihin tilaisuuksiin työtoimintaan osallistuvat tekevät aiheeseen liittyviä esimerkiksi leipomuksia, askartelu- ja puutuotteita myyntiin, joita kaikilla on mahdollisuus käydä ostamassa. Kurikan Työnhakijoiden tiloissa on ympäri vuosisesti erilaisia askartelu- ja puutuotteita esimerkiksi erilaisia kortteja ja nuken tarvikkeita myynnissä. Näitä voi käydä sieltä haluava ostamassa. Näistä saadut tuotot menevät Kurikan Työnhakijat ry:n toiminnan hyväksi.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Sosiaalisen tilinpidon menetelmä oli aika tuntematon käynnistäessäni Kurikan Työnhakijat ry:n sosiaalisen tilinpidon prosessia. Sosiaalinen tilinpidon menetelmä oli itsellenikin tuntematon. Prosessin alusta aikaa vaati tiedon etsiminen sosiaalisesta tilinpidosta ja sosiaalisen tilinpidon käsitteiden sisäistäminen. Sosiaalisen tilinpidon menetelmä on laaja kokonaisuus, eikä prosessia ole ollut mahdollista toteuttaa kokonaisuudessaan tässä kehittämisprosessissa.

Sosiaalisen tilinpidon prosessia käynnisteltiin jo vuonna 2012 alkuvalmisteluilla. Alkuvalmisteluihin kuuluivat ohjausryhmän kokoaminen prosessin tueksi. Ohjausryhmän kokosimme yhdessä toiminnanohjaajan kanssa. Toiminnassa oleville kerrottiin yhdistyksessä käynnistymässä olevasta sosiaalisen tilinpidon prosessista. Keskustelimme siitä, että keräämme prosessia varten tietoa heiltä vuoden 2013 aikana. Kurikan Työnhakijat ry:lle ja toiminnassa mukana oleville sosiaalisen tilinpidon käynnistyminen oli tärkeää. Alkuvalmisteluihin kuuluivat toiminnan arvojen luominen. Indikaattorit ovat peräisin arvoista. Arvot kuvastuvat indikaattoreissa, jotka ovat käytännön tuloksia ja joita voidaan mitata. (Dr Mcr Hrd lap 2005, 42.)

Alkuvalmistelujen jälkeen siirryimme budjetointiin. Budjetoinnissa luodaan tililuokat, tavoitteet, indikaattorit ja mittausvälineet. Minulle itselleni tuotti aluksi hieman hankaluuksia jäsentää, esimerkiksi miten tililuokka muodostui tai mistä indikaattorit koostuivat. Tutkimalla aiemmin tehtyjä sosiaalisia tilinpäätöksiä alkoivat asiat järjestyään paikoilleen. Ohjausryhmän tuki oli tässä vaiheessa erittäin tärkeä. Sosiaalisten tavoitteiden tulisi olla tärkeitä sidosryhmien kannalta (Merenmies & Sevòn 2007, 27). Tämän vuoksi ohjausryhmän osallistuminen sosiaalisten tililuokkien ja tavoitteiden laatimiseen oli tärkeää. Sosiaalisen tilinpidon kannalta on haasteellista, että sidosryhmät saadaan kiinnostumaan sosiaalisen tilinpidon menetelmästä ja sitoutumaan prosessiin.

Toista kokoontumista varten olin varautunut perehtymällä aiemmin tehtyihin sosiaalisiin tilinpäätöksiin. Aiempien sosiaalisten tilinpäätösten pohjalta olin ajatellut muutamia tililuokkia, joita minulla oli tarkoitus esittää ohjausryhmälle toisella kokoontumisella. Otin nämä aiemmat sosiaaliset tilinpäätökset mukaani kokoontumiselle.

Tarkoitukseni oli, että ohjausryhmä pääsisi myös tutustumaan niihin. Ohjausryhmän jäsenet nostivat esille ideoita ja ehdotuksia sosiaalisen tilinpidon tavoitteista. Kirjain kokoontumisen aikana ideoita ja ehdotuksia tavoitteiksi ylös. Samalla jäsentelin yhdenmukaisia tavoitteita yhteen ja huomasin, että näistä tavoitteista olisi mahdollisuus muodostaa useampiakin tililuokkia. Sosiaalisten tavoitteiden lisäksi ohjausryhmän kokoontumisella nousi esille ehdotuksia tavoitteille asetetuista indikaattoreista. Materiaalia oli kertynyt runsaasti. Sovimme, että muodostaisimme kokoontumisella nousseiden materiaalien pohjalta kaksi tai kolme tililuokkaa. Tililuokat voidaan muodostaa niin, että sosiaaliset tavoitteet jaetaan kategorioihin. Saman kategorian aiheet muodostavat yhdessä tililuokan. Tililuokat voidaan myös määrittellä ensiksi ja purkaa ne sosiaalisiin tavoitteisiin. (Merenmies & Sevón 2007, 29.)

Kokoontumiseltani saadun materiaalin ja aiempien sosiaalisten tilinpäätösten pohjalta aloin muokkaamaan ja muodostamaan tililuokkia. Näiden kolmen tililuokan: tililuokka 100 Asiakkaan voimaantuminen ja elämänhallinnan tukeminen, tililuokka 200 Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö ja tililuokka 300 Kurikan Työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle, ajatus pohjautuu myös seuraavaan. Sosiaalisesti toimivan organisaation pääpiirteisiin liittyvät, toimintaan osallistuvien elämänhallinnantaitojen parantamisen tukeminen ja valmiuksien lisääminen. Toiminnan ohjaus kohdistuu tällöin työn tekemiseen, sosiaalisuuteen ja jatkopolkuvalmiuksiin liittyvien taitojen sekä tietojen lisäämiseen. (Huhtala ym. 2007, 16.)

Tililuokkien ja sosiaalisten tavoitteiden alkaessa hahmottua paikoilleen, oli pohdittava sosiaalisen tavoitteiden, indikaattoreita ja mittausvälineitä. Aiemman materiaalin lisäksi pohjasin indikaattoreiden ja mittausvälineiden valintaa aineistoon. Elämänhallinta taitojen parantumisesta kertovat päivärytmin muuttuminen säännöllisemmäksi tai toimintaan osallistuva on alkanut huolehtimaan itsestään. (Huhtala ym. 2007, 15). Hyvä työilmapiiri rakentuu toimintaan osallistuvien tasavertaisesta kohtelusta, yksilöllisestä huomioimisesta, toimintaan osallistuvien kuuntelusta ja rakentavasta sekä rehellisestä palautteesta. (Huhtala ym. 2007, 35.) Jatkopolun edistämisen kannalta toiminnot ja palvelut tulisi suunnitella niin, että ne ovat kaikkien saavutettavissa ja kukin toimintaan osallistuva pystyisi hyötymään niistä omien tarpeidensa mukaan. (Huhtala ym. 2007, 39).

Mittausvälineiden toteutuksessa toiminnanohjaajalla oli tässä kohtaa prosessia suuri tuki. Hän auttoi huomioimaan jo yhdistyksessä valmiina olevaa tietoa, esimerkiksi tilastotietoa. Aiemmista sosiaalista tilinpidonpäätyöksistä oli apua kyselykaavakkeiden luomisessa. Toiminnanohjaaja toimi myös vastuuhenkilönä kyselylomakkeiden täytössä ja niiden ohjeistuksesta. Kyselylomakkeita suunniteltaessa oli huomioitava, että kysymykset olisivat muotoiltu tarpeeksi selkeästi, että vastaajat ymmärtäisivät kysymyksen. Samalla kyselylomakkeen kysymysten tulisi vastata mitattavaa asiaa.

Toimintaan osallistuvan kannalta voimaantuminen tarkoittaa myönteistä muutosta. Tarvitaan lähtö- ja päätöstilanteen arviointia, että nähdään onko voimaantumista tapahtunut. Kertaluontoisesti voidaan mitata voimaantumisen kokemusta jollakin hetkellä. (Huhtala ym. 2007, 48.) Tässä kehittämisprosessissa voimaantumisen kokemusta mitattiin kertaluontoisesti eli tarkasteltiin työtoimintaan osallistuneiden voimaantumista jollakin hetkellä. Jälkikäteen tarkasteltuna kehittämisprosessia, olisi ollut hyvä toteuttaa kyselykaavake (liite 4) heti tilivuoden 2013 alussa. Sen lisäksi, että kyselykaavake toteutettiin tilivuoden 2013 lopussa. Tämä on varmasti hyvä ottaa huomioon ainakin silloin, jos kehittämisprosessia jatketaan.

Sosiaalisen tilinpidon tilikautena toimi tilivuosi 2013. Tämän jälkeen Kurikan Työnhakijat ry:llä on mahdollisuus jatkaa aloitettua kehittämisprosessia ja/tai kehittää sitä. Tilivuoden 2013 pohjalta he voivat arvioida tililuokkien, sosiaalisten tavoitteiden ja niiden todentamiseen käytettyjen mittareiden ja mittausvälineiden toimivuutta. Tässä kehittämisprosessissa käytettyjä toimivia osia voi käyttää ja hyödyntää jatkossa. Lisäksi prosessia voi kehittää ja laajentaa edelleen, luomalla uusia tililuokkia, sosiaalisia tavoitteita tai mittareita ja mittausvälineitä.

Oma mielenkiintoni jo aiemmin aihetta kohtaan, jossa saataisiin sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikuttavuudet näkyviin innosti opinnäytetyön teossa. Opinnäytetyön prosessin edetessä myös oma tietoni sosiaalisen tilinpidon menetelmästä kasvoi. Mietin miten voisin toteuttaa sosiaalista tilinpitoa myös omassa työssänikin ja näin

saaden myös omassa työssänikin tuotua toivomiamme sosiaalisia ja yhteiskunnallisia näkökulmia esille. Sosiaalialan työssä keräämme usein asiakkailta palautetta saamastaan palvelusta. Jäin pohtimaan kyselylomakkeiden kysymyksiä. Mitä tieto haluamme kysymyksillä kerätä ja antaako asetettu kysymys tietoa siihen mitä tutkimme. Itse olen kulkenut pitkän, mutta antoisan ja kasvattavan matkan opinnäytetyöni prosessin mukana.

Arvoja toteuttavassa sosiaalityössä tavoitteet liittyvät yleisesti ihmisten syrjäytymisen ehkäisemisessä sekä tilanteen parantamisessa. Tavoitteena on motivoida syrjäytyneitä ihmisiä yhteiskunnalliseen osallisuuteen (Raunio 2009, 88.) Sosionomin näkökulmasta opinnäytetyössä käsitellään arvoja, joiden pohjalta luodaan sosiaaliset tavoitteet. Sosionomin näkökulmasta katsottuna tärkeää on kuunnella, mutta myös tukea niitä tuomaan itsensä kuulluksi, jotka eivät sitä itse pysty tekemään. Motivoitumista ja sitoutumista helpottaa toiminta, joka on mielekästä ja johon koemme itse pystyvämme vaikuttamaan. Sosiaalisen tilinpidon menetelmä on sosionomin näkökulmasta hyvä työkalu. Sosiaalisen tilinpidon avulla pystytään keräämään tietoa ja näkemään toiminnan vaikuttavuuksia yksilön hyvinvoinnissa. Yksilön hyvinvointi vaikuttaa yhteisöön ja yhteisö vaikuttaa yhteiskuntaan. Sosiaalisen tilinpidon menetelmää voidaan käyttää myös johtamisen työkaluna. Tilinpidon kautta saatujen tuloksien pohjalta pystytään vaikuttamaan työn kehittämiseen.

Kiitokset Kurikan työnhakijat ry:n toiminnanohjaajalle Sirpa Uusimäelle, joka oli kärsivällinen pitkässä prosessissa ja jakoi tukea sekä olla aktiivisesti mukana koko prosessin ajan. Ohjausryhmälle, joka koki kehittämisprosessin tärkeäksi ja sitoutuivat mukaan prosessiin.

Lopuksi haluan kertoa miten asiat vielä etenivät joidenkin tavoitteiden suhteen kehittämisprosessin jälkeen. Kurikan Työnhakijat ry:n vuoden 2013 tavoitteena oli lisätä asiakkaiden voimaantumista ja elämänhallinnan tukemisesta erilaisten hyvinvointia ja liikuntaa tukevien tapahtumien kautta. Vuoden 2013 aikana järjestettiin luento terveellisistä elämäntavoista, järjestettiin liikuntapäivä ja aloitettiin kuukausittaista liikuntapäivätaulukon käyttöä.

Vuonna 2013 aloitettu ohjatun liikunnan lisääminen työtoiminnan sisältöön on jatkunut. Kuukausittaista liikuntapäiväkalenteria on vuoden 2013 harjoituskertojen jälkeen muokattu toimivammaksi ja sen käyttö on jatkunut seuraavana vuonna. Tämän lisäksi Kurikan Työnhakijat ovat saaneet rahallista tukea Työttömien Valtakunnalliselta Yhteistoimintajärjestöltä (TVY ry) liikuntakampanjassaan. Tällä hetkellä Kurikan Työnhakijat mahdollistavat työtoiminnassa oleville henkilöille ilmaisen mahdollisuuden käyttää Kurikassa olevan kuntosali Kroppanin toimintaa. Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö tukee kuntosalitoimintaa rahallisesti niin, että kuntosalin käyttökuluista 20% jää Kurikan Työnhakijoiden yhdistyksen maksettavaksi. Kurikan Työnhakijat yhdistys rahoittaa tuon 20%, jolloin Kurikan Kroppanin kuntosalin palvelut ovat työtoiminnassa oleville henkilöille ilmaisia.

LÄHTEET

Allardt, E.1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Barbatkov,K.2011. Sosiaalisen hyvinvoinnin mittaaminen. Case Monikulttuurikeskus Kompassi. Savonia-Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Thesus. Saatavana: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37153/Barbatkov%20Katri.pdf?sequence=1>

Björk, H. & Siltanen, T. 2009. Opas sosiaaliseen tilinpitoon. [Verkkojulkaisu]. Settlementtien sosiaalisen tilinpidon verkostohanke 2008-2011. [Viitattu 1/2013] Jyväskylä: Jyväskylä. Saatavana: http://www.develooppi.fi/wp-content/uploads/2010/01/pikaopas_2009.pdf

Björk, H. & Siltanen, T. 2005. SoT- käsikirja sosiaalinen tilinpito. [Verkkojulkaisu]. Suomen kylätoiminta ry. Sweden: CB Support. [Viitattu 1/2013] Saatavana: <http://www.develooppi.fi/wp-content/uploads/2010/01/SoT-kasikirja1.pdf>

Develooppi.2010. Sosiaalinen tilinpito.[Verkkojulkaisu]. Saatavana: <http://www.develooppi.fi/muupalvelut/sosiaalinen-tilinpito/>

Dr MCR HRD IAP.2005. Social Audit: A Toolkit A Guide for Performance Improvement and Outcome Measurement. Director General & Executive Director, Centre for Good Governance.[Verkkojulkaisu]. Saatavana: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/cgg/unpan023752.pdf>

Grönberg, V., Leviäkangas, J., Takkunen, M. & Tykkyläinen, S.2012 Teoksessa: Sosiaalisen yrityksen perustamisopas. Takkunen, M.(toim.).[Verkkojulkaisu].Saatavana: <http://www.yrityshelsinki.fi/sites/www.yrityshelsinki.fi/files/article-attachments/201211/sosiaalisen%20yrityksen%20perustamisopas.pdf>

Huhtala, J., Huovinen, J., Kauppi, T., Laine, P., Mäkelä, H., Palojärvi, P., Rantanen, U., Suvanto, K. & Tanner, T. 2007. Mahdollistaja. Työllistämistä edistävän ohjauksen lukukirja. Suomen punainen risti, Response-projekti.

Järvelä, S. (toim.).2010. Sosiaalinen tilinpäätöskertomus. Silta- Valmennusyhdistys ry. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Silta- Valmennusyhdistys ry. Saatavana: <http://www.siltavalmennus.fi/index.php/tutustu-siltaan/hyodyt-ja-lisaarvo/sosiaalinen-budjetti>

Konttinen, E. Ei päiväystä. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Kolmas sektori.[Verkkojulkaisu]. Jyväskylän Yliopisto.[Viitattu 14.10.2014] Saatavana: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>

Kokousmuistio 1/3. 2012.

Kokousmuistio 2/3. 2013.

Kokousmuistio 3/3. 2013.

Lumme, R., Leinonen, R., Leino, M., Falenius, M. & Sundqvist, L. 2006. Monimuotoinen/toiminnallinen opinnäytetyö. Virtuaali ammattikorkeakoulu. Tuotantorenkkaat. Saatavissa: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html>

Marttila, S (toim.). 2007. Opas sosiaaliseen tilinpitoon sosiaalisesti työllistävillä organisaatioille. [Verkkokirja]. Response-projekti, Suomen Punainen Risti. Saatavana: http://www.syfo.fi/forum/vastuunkantaja_opas.pdf

Merenmies, J & Sevón, P. 2007. Vastuunkantaja, opas sosiaaliseen tilinpitoon sosiaalisesti työllistävillä organisaatioille. Suomen punainen risti, Response-projekti.

Merenmies, J & Saukkonen, P. 2007. Kehittäjä, opas itsearviointiin ja jatkuvaan parantamiseen sosiaalisesti työllistävillä organisaatioille. Suomen punainen risti, Response-projekti

Möttönen, S. & Niemelä, J. 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

Niemelä, P. 2009. Ihmisen toiminnallisuus ja hyvinvointi sosiaalityön teoreettisen ymmärryksen perustana. Teoksessa: Sosiaalityö ja teoria. Mäntysaari, M., Pohjola, A & Pösö, T. Juva. WS Bookwell Oy.

Pessi, A.B & Seppänen, M. 2011. Arjen hyvinvointi. Teoksessa: Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. J, Saari. Gaudeamus Helsinki University Press.

Pesula Omaoksa. 2007. Pesula omaoksan sosiaalinen tilinpäätös 2006. Jokainen kilo on yhteinen ilo.

Raijas, A. 2011. Arjen hyvinvointi. Teoksessa: Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. J, Saari. Gaudeamus Helsinki University Press.

Raunio, K. 2009. Olennainen sosiaalityössä. 2. uud. p. Helsinki: Gaudeamus.

Siekinen, A. (toim.). 2011. Kalliolan Nuoret ry:n sosiaalinen tilinpäätös 2010. [Verkojulkaisu]. Saatavilla: http://www.naky2.fi/sostilinp/kalliola_2010.pdf

- Siekkinen, A.(toim.).2009. Jyvälän sosiaalinen tilinpäätös 2008. Setlementtien sosiaalisen tilinpidon verkostohanke, 2008–2011. [Verkkajulkaisu].Jyväskylän:Jyväskylän ammattopiston paino. Saatavana: http://issuu.com/naky2/docs/jyvala_2008/27
- Uusimäki, S. Ei päiväystä. Kurikan Työnhakijat ry. Tietoa yhdistyksestä. [Verkkajulkaisu]. Saatavana: <http://www.anvianet.fi/kth/>
- Uusimäki, S.2011. Raportti kehittämistehtävästä. Kurikan Työnhakijat ry:n perheydytysopas yhdistyksen toimintaan. Työvalmentajakoulutus Seinäjoki.
- Virtanen, A & Näsi, S.2003.Aatteesta ja rahasta näkökulmia yhdistysten toimintaan ja talouteen.Teoksessa: Mitä yhdistykset välittävät. Hänninen, S., Kangas, A & Siisiäinen, M.Jyväskylä: Atena.
- Vepsäläinen, E.2010. KUULUUKO IHMISEN ÄÄNI? : Sosiaalisen tilinpidon pilotointi Pohjois-Uudenmaan työvoiman palvelukeskuksen Way-hankkeessa. Järvenpään Diakonia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Theseus. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010112415329>
- What is Social Accounting and Audit.2011. Social accounting and audit for the community sector. Social Audit Network. Saatavana: <http://www.socialauditnetwork.org.uk/getting-started/what-is-social-accounting-and-audit/>

LIITTEET

Liite 1. 100 Tililuokka: Asiakkaan voimaantuminen ja elämäntaitojen tukeminen.

Liite 2. 200 Tililuokka: Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö.

Liite 3. 300 Tililuokka: Kurikan Työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle.

Liite 4. Kyselylomake.

Liite 5. Hymy- ja surunaamakysely virkistyspäivän retkestä.

Liite 6. Hymy- ja surunaamakysely Tiina Linnan luennolta.

LIITE 1

100 Tililuokka: Asiakkaan voimaantuminen ja elämäntaitojen tukeminen.

Tavoitteet	Indikaattorit / tavoitetasot	Mittausväline	Kysymykset	Aikataulu
100 Tililuokka: Asiakkaan voimaantuminen ja elämäntaitojen tukeminen				
110 Asiakkaiden jaksaminen paranee ja itsetunto nousee	111 Asiakkaat arvioivat itsetuntonsa parantuneen 112 Asiakas kokee tulleensa kuulluksi	Kyselylomake Kysymys 2 Kyselylomake Kysymys 6	Saan osallistua työtoimintaan omana itsenäni Olen saanut olla mukana työtoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa	tilikauden aikana tilikauden aikana
120 Asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia tukeva	121 Asiakas on saanut tietoa terveellisistä elämäntavoista	Luento terveellisistä elämäntavoista	Saitko luennolta uutta tietoa? Pitäisikö tällaisia luentoja olla useammin? Haluaisitko sanoa luennosta jotain?	tilikauden aikana
	122 Asiakkaan normaalin päivärytmin tukeminen	Kyselylomake vapaata tekstiä	Millaisia vaikutuksia olet huomannut työtoiminnalla olevasi arkeen?	tilikauden aikana
	123 Asiakas on osallistunut ohjattuun liikuntapäivään, joka on sisältänyt kuntotestin	Nimilistat liikuntapäivästä	Onko asiakas osallistunut liikuntapäivään?	tilikauden aikana
	124 Asiakkaan kannustaminen liikkumiseen	Nimilistat Liikunta merkit kävely, uinti ja muu liikunta	Onko asiakas osallistunut	tilikauden aikana tätä kohtaa ei voida ottaa mukaan, koska listojen täyttämisen aloitettiin vasta marraskuussa 2013
130 Henkisen hyvinvoinnin tukeminen	Virkistyspäivä Retki Viherlandiaan ja Veljekset Keskisille Tuuri	Nimilistat Kyselylomake	Onko asiakas osallistunut Olisitko tehnyt tällaista reissua itse?	tilikauden aikana

LIITE 2

200 Tililuokka: Tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö

Tavoitteet	Indikaattorit / tavoitetasot	Mittausväline	Kysymykset	Aikataulu
200 Tililuokka: tasa-arvoinen ja kannustava työyhteisö				
210 Asiakas on saanut riittävästi ohjausta ja tukea työtoiminnassa	211 Asiakas on kokenut tulleensa kohdelluksi tasa-arvoisesti	Kyselylomake Kysymys 5	Koen olevani tasa- arvoinen muiden kanssa työtoiminnassa	tilikauden aikana
	213 Asiakas on saanut riittävästi yksilöllistä ohjausta	Kyselylomake Kysymys 9	Olen saanut riittävästi yksilöllistä ohjausta työtoiminnassa	tilikauden aikana
220 Asiakas kokee työn mielekkääksi ja haasteelliseksi	221 Asiakas tulee mielellään työtoimintaan	Kyselylomake Kysymys 1	Tulen mielelläni työtoimintaan	tilikauden aikana
	222 Asiakas on saanut toteuttaa omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan työtoiminnassa	Kyselylomake Kysymykset 7 ja 8	Olen saanut tehdä työtoiminnassa sellaista missä koen olevani hyvä? Koen, että osaamiseni on huomioitu toiminnassa?	tilikauden aikana
230 Työtoiminnassa turvallinen ilmapiiri	231 Työtoiminnassa on hyvä yhteishenki ja yhteishenki koetaan tärkeäksi osaksi toimintaa	Kyselylomake Kysymykset 3 ja 4	Työtoiminnassa on hyvä yhteishenki? Koen yhteishengen tärkeäksi osaksi työtoimintaa?	tilikauden aikana
	232 Toimintaan uskalletaan osallistua omana itsenään	Kyselylomake Kysymys 2	Saan osallistua työtoimintaan omana itsenäni?	tilikauden aikana

LIITE 3

300 Tililuokka: Kurikan Työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet	Indikaattorit / tavoitetasot	Mittausväline	Kysymykset	Aikataulu
Tililuokka 300: Kurikan työnhakijat ry lisäarvon tuottajana Kurikan kaupungille ja yhteiskunnalle				
310 Työllistäjänä	311 Työsuhteessa 312 Kuntouttavalla työtoiminnalla 313 Yhteensä	tilasto tiedot		tilikauden aikana
320 Työllistymisen tukemiseen olevia muita paikkoja	321 Työkokeilussa 322 Työssäoppimis/työharjoittelu paikkoja	tilasto tiedot		
330 Kuntouttavan työtoiminnan jälkeinen jatkopolku	331 Kuntouttavalla työtoiminnalla 332 Äitiyslomalla 333 Saanut työsopimuksen 334 Työkunto/eläke selvityksissä 335 siirtynyt eläkkeelle	tilasto tiedot		tilikauden aikana
340 Keskeytysten vähäisyys	341 Keskeyttänyt jakson	tilasto tiedot		tilikauden aikana
350 Kurikan työnhakijat terveyden ja hyvinvoinnin vahvistajana	331 Terveellisiin elämäntapoihin tukeminen	tapahtuma kalenteri	*Luento *Ohjattu liikuntapäivä, kuntotesti *Kuukausi listat liikunnan tukemisessa	tilikauden aikana
	332 Henkisen hyvinvoinnin tukeminen	tapahtuma kalenteri	*Virkistys päivä, Viherlandiaan ja Veljekset Keskisille Tuuriin *Kurikan seurakunnan kanssa yhteistyössä järjestetyt leiripäivä sekä Joulun- ja Pääsiäiskirkko ja kirkon jälkeen keskustelutilaisuus	tilikauden aikana
360 Palvelu vastaa tarkoituksiin monenlaisiin käyttäjä	361 Hyvinvoinnin tukeminen		*Ruokailu kaikille työttömille tiistaisin ja torstaisin *Uimaliput kaikille työttömille	
	362 Tiedon tukeminen ja ohjaus		Kaikille työttömille mahdollisuus käyttää Atk-päätettä ja saada ohjausta tarvittavien lomakkeiden täytössä ja käytöstä.	
	363 Erilaiset tilaisuudet		Kirpputori Myyjäiset: kevät, vappu, syys ja joulun	

LIITE 4. Kyselylomake

Vastaisitko väitteisiin valitsemalla vaihtoehtoista 1-5 se, joka lähinnä vastaa mielipidettäsi työtoiminnan toteutumisesta. Rastittakaa vastauksenne.

Vastausvaihtoehdot:

1= täysin eri mieltä

2= eri mieltä

3= ei samaa eikä eri mieltä

4= samaa mieltä

5= täysin samaa mieltä

		1	2	3	4	5
1	Tulen mielelläni työtoimintaan?					
2	Saan osallistua työtoimintaan omana itsenäni?					
3	Työtoiminnassa on hyvä yhteishenki?					
4	Koen yhteishengen tärkeäksi osaksi työtoimintaa?					
5	Koen olevani tasa-arvoinen muiden kanssa työtoiminnassa?					
6	Olen saanut olla mukana työtoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa?					
7	Olen saanut tehdä työtoiminnassa sellaista missä koen olevani hyvä?					
8	Koen, että oma osaamiseni on huomioitu toiminnassa?					
9	Olen saanut riittävästi yksilöllistä ohjausta työtoiminnassa?					
10	Työtoiminta vastaa tarpeitani?					
11	Työtoimintaan osallistumisella on ollut positiivinen vaikutus arkeeni?					
12	Työtoiminta on vastannut odotuksiani?					

MILLAISIA VAIKUTUKSIA OLET HUOMANNUT TYÖTOIMINNALLA OLEVAN ARKEESI?

MITÄ VIELÄ HALUAISIT SANOA TYÖTOIMINNASTA ?

LIITE 5. Hymy- ja surunaamakysely virkistyspäivän retkestä.

RETKI 25.6.2013

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1. MILLÄ MIELELLÄ LÄHDIT RETKELLE?

2. OLISITKO YKSIN TEHNYT TÄLLAISTA RETKEÄ?

3. PITÄISIKÖ TÄLLAISIA RETKIÄ JÄRJESTÄÄ USEAMMIN?

4. MILLÄ MIELELLÄ OLET NYT RETKEN JÄLKEEN?

5. MIKÄ OLI RETKEN PARAS
KOHTA? _____6. MIKÄ RETKELLÄ KIINNOSTI SINUA VÄHI-
TEN? _____7. HALUAISITKO VIELÄ SANOA RETKESTÄ JO-
TAIN? _____

KIITOS ARVOKKAASTA VASTAUK-
SESTASI

LIITE 6. Hymy- ja surunaamakysely Tiina Linnan luennolta.

Tiina Linnan Luento 19.6.2013

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

1. MILLÄ MIELELLÄ SAAVUIT LUENNOLLE?

2. MITÄ MIELTÄ OLIT LUENNOSTA?

3. SAITKO LUENNOLTA UUTTA TIETOA?

4. PITÄISIKÖ TÄLLAISIA LUENTOJA OLLA USEAMMIN?

5. MILLÄ MIELELLÄ OLET NYT LUENNON JÄLKEEN?

6. HALUAISITKO VIELÄ SANOA LUENNOSTA JO-
TAIN? _____

KIITOS ARVOKKAASTA VASTAUK-
SESTASI!